

NOTULEN van de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 28 september 2017 om 20.00 uur.

Voorzitter: mevrouw P.J. Bouvy-Koene, burgemeester.

Griffier: de heer J. van der Does.

Aanwezige leden: de heren F.H.J. von der Assen, mr. drs. C. Bremmer, drs. S.W.C. van den Dool, A.A.L. Eversteijn, J.J. van Eysden en ing. P.T. van der Haven, mevrouw drs. E.C. van Herk, mevrouw drs. M.A.M. Lamers, de heren E.M.L.H. Maassen en drs. M. van der Meij, mevrouw A. Okma, de heren M.P.A. van Oostrum, H. Overbosch (vanaf agendapunt 4) en R. Riphagen, mevrouw A.M. Schrijver, de heren J. Smit, drs. M.H. Smittenaar, A.A. in 't Veen en R.J.M. Zoetemelk.

Aanwezige wethouders: de heer mr. D.C.W. Binnendijk, de heer drs. N. Mol en de heer J.C.M. Rasch.

1. Opening

De **voorzitter:** We hebben best wel wat te doen vanavond, ook al lijkt dat op papier niet zo te zijn. Meestal heeft dit soort vergaderingen, met niet al te veel agendapunten, de neiging om uit te lopen. Tenminste, in Voorschoten. Toch gaan we ons best doen om in elk geval binnen de spreektijden te blijven. Dat geldt ook voor het college. Aan het eind van de vergadering gaan we een nieuwe foto maken, nu wij als raad compleet zijn. Straks is de raad helemaal compleet, met een nieuw raadslid, als de commissie van de geloofsbrieven akkoord gaat met de toetreding van de heer Overbosch tot deze raad. We gaan die foto weer op de trap maken en dan is de website ook weer actueel.

De heer Smit heeft aangegeven iets later te zullen komen, maar dat weerhoudt ons er niet van om met de vergadering te beginnen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Op de agenda staat een motie van GroenLinks, de PvdA en de SP over sociale woningbouw. Die motie is al voor de zomervakantie ingediend. De motie is besproken in de raadscommissievergadering na de zomervakantie, dus in september. In de tussentijd is ons gebleken dat er gewerkt wordt aan een nieuwe Woonvisie Holland Rijnland. Het lijkt ons heel erg vreemd om net voordat daarover gepraat gaat worden, hier nu te gaan discussiëren over het al of niet openbreken van de Woonvisie. Wij zouden de

discussie over de Woonvisie en het al of niet openbreken daarvan dus graag willen opschorten totdat wij meer weten over wat Holland Rijnland gaat doen met die Woonvisie.

De **voorzitter**: Wilt u de motie opschorten of de discussie?

De heer **Maassen** (SP): Alles.

De **voorzitter**: Ik kijk even naar wethouder Rasch. Wat vindt hij van het opschorten van de discussie over de Woonvisie naar aanleiding van de discussie die straks in Holland Rijnland gaat plaatsvinden?

Wethouder **Rasch**: Het is het goed recht van het raadslid om een motie aan te houden, maar volgens mij is de motie afdoende besproken in de commissie.

De **voorzitter**: Ja, maar ik snap wel wat de heer Maassen wil. Hij wil later, in de volledig nieuwe discussie, alsnog eventueel deze motie indienen en daar ook de discussie over de Woonvisie bij betrekken. Daar komen we met elkaar in commissieverband ongetwijfeld op terug. Dat betekent dat de behandeling van de motie vanavond komt te vervallen. De motie wordt dus alsnog aangehouden en komt later aan de orde.

Met deze wijziging wordt de agenda vastgesteld.

2. Vaststellen raadsnotulen van 6 juli 2017

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Afscheid raadslid de heer J.P. Middelburg

De **voorzitter**: Wij gaan afscheid nemen van de heer Middelburg. Geachte heer Middelburg, beste Jan-Paul, ik heb je een jaar meegemaakt als raadslid binnen de gemeenteraad van Voorschoten. Ik moet zeggen dat ik onder de indruk was van de wijze waarop je als eenmansfractie de discussie binnen de raad hebt gevoerd. Dat ging niet altijd zonder slag of stoot, in figuurlijke zin, want er zijn momenten geweest waarop het lontje naarmate de avond langer werd, dermate kort werd dat zich zodanige discussies begonnen af te spelen dat je meende daar later excuses voor te moeten maken. Die zijn dan altijd ruimhartig aanvaard, want je wist altijd op een heel prettige manier te zeggen: ik geloof dat ik iets te ver ging, maar ik bedoelde het zó. Dan kwam er toch weer een gesprek op gang. Dat was kenmerkend. Er was altijd dialoog met jou vanuit de met jouw politieke overtuiging samenhangende principiële overtuiging waar je in volle breedte voor staat.

Je bent vanaf 15 maart 2006 raadslid. Sinds 2014 is jouw fractie een eenmansfractie. Daarvoor was je al fractievoorzitter en lijstaanvoerder. In de periode waarin je hier in de raad zat, ben je lange tijd voorzitter geweest van de commissie WRG. Het was altijd te merken dat

je dat met plezier deed en dat je de vergadering ook met humor kon leiden. Tijdens die vergaderingen werd de discussie met ferme arm geleid, maar niemand heeft ooit het idee gehad dat hij afgekapt werd, dat de discussie gefrustreerd werd of dat er geen goede discussie met elkaar werd gevoerd, terwijl er best interessante en moeilijke onderwerpen aan de orde zijn geweest.

Je bent in aanleg constructief in je bijdragen aan de discussie. Dat heb je ook altijd uitgestraald in de rustige manier waarop je dat onder woorden kon brengen, soms met lange hoofdzinnen en bijzinnen. Soms werd het meer een poëtisch verhaal waarna je op een gegeven moment moest zeggen: en waar gaat het nu eigenlijk over? Aan het eind kwam het echter altijd weer goed in de conclusie en in datgene waar we het met elkaar over konden gaan hebben.

Het is goed om met jou zaken te doen. Ik denk dat alle fracties in deze raad, of het nou oppositiefracties waren of coalitiefracties, hebben geweten dat met jou best goed zaken te doen was. Je kon daarbij het algemeen belang altijd vooropzetten en het partijbelang daaraan ondergeschikt maken, al wist je natuurlijk altijd op de juiste momenten toch het standpunt van je partij naar voren te brengen, al dan niet in overleg met het journalistenpanel.

Sinds kort ben je weer helemaal actief bezig in je vak. Dat doe je als docent bij het Veurs Lyceum in Leidschendam-Voorburg. Of er parallellen bestaan tussen discussies in de gemeenteraad en in klassen met leerlingen ... Ik durf de vergelijking niet aan te gaan, maar mevrouw Lamers, die de nodige ervaring in het onderwijs heeft, knikt instemmend. Ik zie nog een paar andere mensen uit het onderwijs die die vergelijking kunnen trekken. Maar we doen het allemaal ook in het belang van ofwel leerlingen ofwel inwoners van de gemeente. Het is voor mij altijd heel prettig geweest dat er op een manier gediscussieerd werd die respect uitstraalde. Ik wil je daar heel hartelijk voor danken.

Ik wens je ongelofelijk veel succes in alle activiteiten die je hierna buiten deze gemeenteraad gaat ontplooiën. Ik ben ervan overtuigd dat jouw betrokkenheid bij de Partij van de Arbeid op welke wijze dan ook, binnen of buiten de partij, echt een vervolg zal krijgen, want ik denk dat jouw politieke hart, betrokkenheid en bevlogenheid zover strekken. Voor nu wil ik je heel hartelijk danken. Dat doe ik met het aanbieden van de cadeautjes die daarbij horen. We hebben een iets eenvoudiger schilderij. Je weet uiteraard niet wat er in de tussenliggende periode, sinds we afscheid van Henk namen, nog bij is gekomen. Die plaat is nog even een eenvoudige versie. Je moet hem straks meteen teruggeven, want dan kunnen we hem nog laten inlijsten. Maar we overhandigen de plaat nu wel en het andere deel van het cadeau krijg je ook. Ik overhandig jou de cadeaus met veel plezier.

(De voorzitter overhandigt afscheidscadeaus aan de heer Middelburg)

De **voorzitter**: De heer Overbosch wil kort iets zeggen.

De heer **Overbosch** (PvdA): Voorzitter. Dank voor de flexibiliteit om mij hier het woord te geven, voordat de volgende fase aan de orde is. Jan-Paul, ik spreek je ook toe mede namens Marjolijn Eshuis, die het heel jammer vindt dat zij vanavond hier niet kan zijn, maar je weet dat zij voor haar werk heel ver weg is, in Congo. Dat is nu eenmaal zo.

Drie maanden geleden waren de rollen omgedraaid; de burgemeester verwees daar al diplomatiek naar. Ik zeg maar, zoals Bredero zei: het kan verkeren. Je hebt in jouw afscheidsbrief, die ook formeel bij deze stukken zit, en ook in interviews in de pers heel goed en duidelijk verwoord waarom jij deze afweging hebt gemaakt. Die afweging is buitengewoon te respecteren. Van 2006 tot 2010 heb jij hier gewerkt als raadslid dat onderdeel uitmaakt van de coalitie. Vanaf 2010 zat je in de oppositie; dat woord gebruikte de burgemeester ook. Ja, dat zeg je zo, maar ik vind dit op het lokale niveau een vervelend woord; daar hebben we ook weleens over gesproken. Misschien is het beter om te zeggen dat je raadslid bent, niet deel uitmakend van de coalitie. Maar er is wel een heel groot verschil in functioneren, want als je onderdeel uitmaakt van de coalitie, weet je veel sneller wat er in dit huis allemaal groeit en bloeit.

Jan-Paul, jij woog in elk geval altijd gewetensvol af wat het beste was voor de Voorschotense samenleving. Je was daarin erg dienstbaar en ik vond je eigenlijk ook altijd behoorlijk sober. Dat bleek ook weer in onze laatste fractievergadering van afgelopen maandag. Er waren heel wat mensen gekomen om de fractievergadering bij te wonen. Bruno, die jou ook kent van haver tot gort, wilde toch wel een glaasje wijn bij Albert Heijn kopen. Ik zag dat jij heel erg zat te aarzelen: kan dat wel en moet dat wel? Maar we hebben het wel gedaan, Jan-Paul. Dat hoorde erbij bij onze laatste fractievergadering.

Ik vind dat je je rollen als volksvertegenwoordiger, controleur en – zo zal ik het maar zeggen – kaderstellend type meesterlijk hebt vervuld. Ook in de raad was je een buitengewoon scherp debater. Ik heb in de afgelopen jaren – we hebben zeven jaren samengewerkt – gemerkt dat je een echte sociaaldemocraat bent, die zich door wat Joop den Uyl in een nog steeds prachtig artikel schreef, ook heel goed bewust is en is geworden van "de smalle marges van de democratie".

Hoe dan ook, de PvdA in Voorschoten is jou heel veel dank verschuldigd. Dat geldt voor de afdeling van de Partij van de Arbeid en ook voor de vele mensen met wie jij ook in deze raad hebt samengewerkt: Bruno, ook in de periode waarin hij wethouder was, maar ook Jan Spendel, ook als raadslid.

Ik heb zeven jaar op de publieke tribune gezeten bij de raadsvergaderingen. Het is een beetje vreemd gelopen. Ik heb vanavond ook al drie keer "Heintje Davids" gehoord, maar het is niet anders. Ik vind het in elk geval eervol om jou te mogen opvolgen. Nogmaals, heel veel dank voor de samenwerking, ook in persoonlijke zin. Ik heb als persoonlijk cadeau een boek meegenomen van een Vietnamese schrijver. In het Nederlands heet het "De sympathisant",

maar ik heb het boek in het Engels gekocht, "The Sympathizer", omdat jouw vrouw Katrina het dan misschien ook wat soepeler kan lezen. Het is een buitengewoon boeiend boek over de oorlog in Vietnam en de periode daarna. Bij tijd en wijle is het huiveringwekkend, maar daar heb je nu volgens mij meer tijd voor.

We gaan binnenkort met z'n allen uit eten. Daar maken we een afspraak voor. Dat wordt weer een heel gezellig etentje. O jee, dat gaat niet goed, op mijn eerste avond. Ik bedoel natuurlijk: met z'n allen van de Partij van de Arbeid. Jan Spendel heeft ook een bloemetje voor jou van de afdeling. Jan-Paul, reuze bedankt!

(Applaus)

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter, vrienden, Voorschotenaren. Dank! Ik wil jullie bedanken. Ik heb heel veel dank, niet alleen voor de vriendelijke woorden die zojuist zijn gesproken en voor de complimenten die een aantal van u mij de afgelopen weken hebt gemaakt, veelal natuurlijk onterecht en overdreven, maar toch dank! Natuurlijk ook dank voor de vriendelijke reacties die ik van een aantal dorpsgenoten heb mogen ontvangen. Dat was echt hartverwarmend. Maar niet alleen daarvoor dank; natuurlijk ook dank voor de jarenlange samenwerking en voor het grote voorrecht om de inwoners van ons dorp te mogen vertegenwoordigen en natuurlijk ook dank voor de bijzonder genereuze vulling van mijn avonden en weekenden en dagen.

U weet allen wat ik de afgelopen jaren heb gezegd, wat ik heb gedaan en waarschijnlijk ook wat ik heb gelaten. U, raadsleden, weet beter dan wie dan ook wanneer we het eens waren en wanneer niet. U weet ook dat ik met liefde de hele avond vol klets over politiek. Kijk, ik heb hier ook wel wat op papier. Normaal doe ik het zonder papier. Dit wordt dus wat! Nee hoor, ik ga vanavond geen politiek testament uitspreken en ik ga u ook geen wijze adviezen geven, want ik ben ervan overtuigd dat u het ook zonder mijn bijdrage uitstekend redt. Ik wens u daar veel succes bij, maar ik ga vanavond mijn dank nog wel wat uitgebreider uitspreken.

Er zijn te veel mensen om ze allemaal persoonlijk op te noemen. Ik begin in elk geval met het noemen van de bodes: Henk, Peter, die inmiddels een andere baan heeft maar ik geloof dat hij weer terugkomt, Corrie, natuurlijk Sjaak en Arjan. Heel veel dank voor jullie uitstekende zorgen de afgelopen jaren. Jullie zijn er altijd voordat wij binnenkomen en jullie gaan ook pas weg nadat wij zijn vertrokken. Heel veel dank voor jullie goede zorgen!

Ik dank ook graag de ambtelijke organisatie. Er zijn te veel medewerkers om ze allemaal bij naam te gaan noemen, maar mijn dank is heel groot, zowel aan het collectief als aan vele individuen in die organisatie. U levert consistent werk dat veel beter is dan waar u meestal erkenning voor krijgt.

Ik dank ook graag het college voor de samenwerking: de heren Binnendijk, Rasch en Mol en uiteraard ook de voorzitter, mevrouw Bouvy. Laat ik ook de leden van voorgaande colleges niet vergeten: mevrouw Bremer, mevrouw Nieuwenhuizen, de heer Beimers, de heer De Beer, de heer Blommers, mevrouw Tjalma, mevrouw Kleijweg, de heer Horlings, de heer Van Dunné, op wie ik straks nog even terugkom, en de heren Verschoor en Carabain, dank voor de samenwerking.

En dan ga ik nu over tot het noemen van de raads- en commissieleden met wie ik heb samengewerkt en de mensen en organisaties uit Voorschoten die ik bij naam zal noemen als ik het voorrecht heb gehad om hen in de afgelopen twaalf jaar te mogen spreken. U lacht al; u begrijpt dus dat ik dat natuurlijk niet echt ga doen, want dat zijn echt veel te veel mensen. Er zijn te veel collega's in de huidige samenstelling van de raad en in voorafgaande samenstellingen met wie ik leed heb gedeeld en met wie ik heb gelachen. Er zijn te veel inwoners van wie ik ontzettend veel heb geleerd. Er zijn ook heel veel mensen die zich hebben ingezet om mij te helpen om het raadswerk zo goed mogelijk in te vullen. Vanavond krijg ik de lof en de vriendelijke toespraken, maar uiteraard heb ik het nooit alleen gedaan. Ik noem een zeer beperkt aantal namen. Als ik u niet noem, is mijn dank er niet minder om. Ik had u echt graag allemaal genoemd, maar dan wordt het heel laat.

Ik begin met de heer Oosterhuis. Ik wil hem graag noemen, omdat hij mij heeft geleerd dat de beste insteek en het beste beleid niet altijd de insteek en het beleid van je eigen partij zijn; een belangrijke les.

De heer Rasch wil ik bedanken om de simpele reden dat ik altijd bijzonder heb genoten van zijn betogen. Dat geldt natuurlijk ook voor de heer Maassen.

De heer Staatsen, mevrouw Verver en ook onze huidige voorzitter, mevrouw Bouvy, dank ik voor het kundig voorzitten van deze raad. In het bijzonder wil ik de leden van de commissie Wonen, Ruimte en Groen bedanken, omdat het een enorm plezier was om hen voor te zitten. Ze waren altijd goed voorbereid en ter zake kundig en over het algemeen waren zij ook best wel cordiaal. De heer Bremmer wil ik persoonlijk noemen, niet alleen omdat ik het altijd bijzonder prettig vond om in de door hem voorgezeten commissie plaats te nemen maar ook omdat hij zich als raadslid en als voorzitter altijd hield aan de wijze woorden "Laat het ja dat men zegt, ja zijn en het nee nee". Dat is een goede kwaliteit en de heer Bremmer zal vast herkennen waaraan ik die heb ontleend.

Mevrouw Okma wil ik danken voor haar eerlijkheid onder alle omstandigheden. Ik was het niet altijd met haar eens, maar ik kan het enorm waarderen als je je mening niet onder stoelen of banken steekt. Dat geldt natuurlijk ook voor de heer Maassen.

Mevrouw Lamers waardeer ik ontzettend, niet alleen omdat ik tegelijkertijd met haar ben gestart in deze raad – zij is de laatste van onze lichte die hier nog aanwezig is als ik straks vertrokken ben – maar ook omdat zij die hele tijd een enorme toewijding en inzet heeft laten

zien. Ze is onvermoeibaar en dat is echt gewoon fantastisch. Ook dat geldt eveneens voor de heer Maassen.

Nu kom ik toch even bij mijn eigen partij. Ik bedank uiteraard alle mensen die mij door de jaren heen hebben gesteund in de fractie: Jan Spendel, Elize van der Kraats en Ben Barthen hebben mij door dik en dun gesteund. We hebben te veel bestuurs- en afdelingsleden gehad die mij hebben geholpen en gesteund als dat nodig was om hen allemaal te noemen. Ik noem graag nog de heer Rondagh, die mij als geen ander leerde hoe belangrijk is om als fractievoorzitter te blijven staan achter de keuzes die je met je fractie hebt gemaakt en om een conflict niet uit de weg te gaan, ook als je dat persoonlijk moeilijk vindt. Ook de commissieleden die zich voor de PvdA hebben ingezet, dank ik bijzonder.

Uiteraard moet ik even extra stilstaan bij de heer Overbosch, die straks tot raadslid wordt benoemd. Ik had heel graag naast Henk samen in deze raad gezeten, maar zo mocht het niet zijn. Nu zitten we dus na elkaar op dezelfde plek. Dank je, Henk, voor alles wat je hebt gedaan en ook voor het feit dat je bereid bent om je nek nogmaals uit te steken voor de PvdA, voor de gemeenschap en voor ons mooie Voorschoten.

Ik zei het zojuist al even: ik ga Bruno van Dunné toch nog even apart bedanken. Alles wat hij politiek voor mij en voor dit mooie dorp heeft betekend, heb ik bij zijn afscheid al gememoreerd, maar toch wil ik erbij stilstaan dat hij altijd een enorm goede mentor voor mij is geweest. Ik beschouw hem nog steeds als een zeer goede vriend. Heel veel dank voor alles, Bruno! Ik wil hem ook in één adem met de heren Scholten en De Jong, mevrouw Van der Kraats en mevrouw Atsma bedanken voor de zeer belangrijke les dat je ontzettend veel plezier aan de politiek kunt beleven, in het bijzonder op een externe locatie.

Ik zei het al: er zijn te veel mensen, veel te veel mensen, om hen allemaal te bedanken, zeker als ik denk aan de vele Voorschotenaren die ik de afgelopen jaren heb mogen vertegenwoordigen en vaak heb mogen spreken. Ik dank u allen ontzettend, ontzettend veel.

Het allerbelangrijkste is natuurlijk mijn eigen familie: mijn ouders, mijn broer en mijn zussen, die mij hebben gemaakt tot wie ik ben. Dank daarvoor; daar ben ik altijd dankbaar voor. Wat het raadswerk betreft, ook heel veel dank aan mijn partner, Katrina, die daar op de tribune zit; mijn ouders zitten daar overigens ook. Katrina steunt mij door dik en dun en heeft mij de afgelopen jaren veel te veel avonden en weekends moeten missen. Dank je wel! Ik verloor dan misschien verkiezing na verkiezing, maar ik ging altijd tevreden naar huis, met de kennis dat ik in ieder geval de allerleukste partner had van alle raadsleden.

(Applaus)

Wethouder **Binnendijk**: Dat geldt zeker voor Eric Maassen!

De heer **Middelburg** (PvdA): Nee hoor! Tot slot wil ik ook mijn kinderen bedanken. Matthijs, die een paar dagen oud was toen ik voor het eerst op de lijst kwam voor de PvdA, en Mirjam, die net drie jaar oud was toen ik in deze raad werd geïnstalleerd. Praktisch hun hele leven ben ik politiek actief geweest. Zij zullen echt nooit zo trots op mij worden als ik op hen ben, maar ik weet dat ze trots zijn op mijn raadswerk. Daar ben ik blij mee. Ik kan alleen maar hopen dat dat verdiend blijkt te zijn geweest.

U allen heel veel dank, vooral ook aan iedereen die ik niet persoonlijk heb kunnen noemen. Het ga u goed!

(Applaus)

De **voorzitter**: Dan komt nu het moment dat ik u toch moet vragen om uw plaats vrij te maken en om "inpakken en wegwezen" tegen u te zeggen. Het waren mooie woorden. Dank daarvoor, maar zoals altijd gaat ook hier het politieke leven door. Ik zou graag verder willen gaan met het opvullen van de plek die u achterlaat.

4. Installatie raadslid drs. H. Overbosch

De **voorzitter**: Het woord is aan de voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven, mevrouw Lamers, om kennis te geven van wat het onderzoek van de geloofsbrieven heeft opgeleverd.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. De commissie uit de raad van de gemeente Voorschoten heeft de geloofsbrieven en verdere bij de Kieswet gevorderde stukken ontvangen die zijn ingezonden door de heer Overbosch, Henk, wonende te Voorschoten. Op 11 september 2017 is bovengenoemd persoon benoemd tot lid van de gemeenteraad. De commissie rapporteert de raad dat zij bovengenoemde bescheiden heeft onderzocht en in orde heeft bevonden. Gebleken is dat de benoemde aan alle in de Gemeentewet gestelde eisen voldoet. De commissie adviseert tot zijn toelating als lid van de gemeenteraad.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Lamers. Gelet op het advies van de commissie die onderzoek heeft gedaan naar de geloofsbrieven, die adviseert om de toelating doorgang te laten vinden, stel ik voor om te besluiten om de heer Overbosch toe te laten als lid van de raad van de gemeente Voorschoten. Ik constateer dat de raad daarmee instemt. Ik vraag de heer Overbosch om ten overstaan van mij de eed af te komen leggen.

De heer Overbosch legt de eed af.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd en welkom in ons midden!

(Applaus)

De **voorzitter**: Ik geef even de gelegenheid om de vertrekkende heer Middelburg nog even de hand te schudden en de heer Overbosch welkom te heten.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

5. Lijst van ingekomen stukken voor de gemeenteraad 28 september 2017

Besloten wordt overeenkomstig de voorstellen tot afdoening.

6. Vragenuurtje

- *verdacht materiaal in natuurspeeltuin*

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. De vraag gaat over het op het natuurspeelterrein aan de Veurseweg gevonden afval. We hebben inmiddels een brief ontvangen waarin staat dat er inderdaad sprake is van gebonden asbest. Misschien kan er iets gezegd worden over de consequenties daarvan.

De **voorzitter**: Over de feitelijke consequenties daarvan kan ik niet veel zeggen, want die zaak ligt echt in handen van de GGD. Ik wil mij er niet aan wagen dat ik misschien allerlei dingen daarover ga zeggen die niet waar zijn. Het volgende kan ik wel met u delen. U hebt onze persberichten vanaf 25 september gezien. Vanaf het moment waarop het materiaal in de natuurspeeltuin werd gevonden, zijn wij als gemeente zeer nauw opgetrokken met de voorzitter van de stichting, Van der Valk, de Omgevingsdienst en de GGD om met elkaar zo snel en zo accuraat mogelijk te kunnen handelen, want als je in de grond iets aantreft wat daar niet hoort te zitten – zeker als dat te maken heeft met asbest – staat het zo klein mogelijk maken van de risico's voor de volksgezondheid altijd voorop. Dat betekent dat de speeltuin nu nog steeds gesloten is. Er is een onderzoek gedaan, een eerste visuele inspectie. Daarna heeft de Omgevingsdienst in het laboratorium onderzoek gedaan naar het materiaal. Daaruit is, zoals u zei, inderdaad gebleken dat het gaat om hecht gebonden asbest. Daarvan zegt de GGD dat het in de grond heeft gelegen en dat het geen vrije asbestdelen zijn. Daarmee is het risico voor de volksgezondheid minimaal, maar wij willen daarvan in het verdere vervolg graag een verdere bevestiging en dergelijke.

Er gaat nu een vervolgonderzoek plaatsvinden, ook door de Omgevingsdienst. Daarbij zal ook gekeken worden naar de kwaliteit van de grond daar in het algemeen, de aangevoerde grond, waar die vandaan komt en wat de samenstelling daarvan is. De stichting krijgt ook een advies over hoe nu verder te handelen. Totdat helder is of alles veilig is, blijft de natuurspeeltuin gewoon dicht. We nemen daar geen enkel risico. Mogelijkerwijs zal dit zelfs leiden tot opruimwerkzaamheden, maar daarover kan ik op dit moment nog geen duidelijkheid geven.

Alles en alle onderzoeken gebeuren conform de NEN-norm 5707, die daarvoor is opgesteld. Wij houden ons aan alle richtlijnen die daarvoor gelden. Wij houden u, maar ook inwoners en alle betrokkenen op de hoogte via onze website en de persberichten, daar waar dat nodig is. Die krijgt u als raad net zo snel als zij naar de pers en de inwoners gaan. Meer kan ik hier op dit moment niet over zeggen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. De eerste prioriteit is op dit moment natuurlijk om uit te zoeken of er sprake is van een bedreiging. Als het echt gebonden asbest is, is de bedreiging meestal inderdaad niet zo heel groot. Dat is dan in ieder geval een positieve bijkomstigheid bij dit vervelende verhaal. Eerst moet worden onderzocht of er sprake is van een verdergaand, groter probleem. Het is inderdaad belangrijk waar deze grond vandaan komt. Daarna moet volgens mij ook worden onderzocht hoe dit heeft kunnen gebeuren en of iemand verantwoordelijk te houden is voor wat er is gebeurd. Ik neem aan dat daar in een volgende fase wel degelijk onderzoek naar gedaan gaat worden. Het is misschien een beetje voorbarig, maar wat de SP betreft zal het uiteindelijk zo moeten zijn dat de vervuiler betaalt.

De **voorzitter**: Van die laatste opmerking neem ik kennis. Dat is het meest gangbare, maar zoals u terecht opmerkte, zijn we nu eerst bezig met het op orde brengen van de veiligheidssituatie. Daarna komen alle consequenties van datgene wat er daarvoor is gebeurd, maar wij hebben goede hoop dat wij ook daar betrekkelijk snel uitsluitel over kunnen geven. Ik houd u daarvan op de hoogte, zoals eerder toegezegd. Voor dit moment zou ik het daar ten aanzien van deze situatie bij willen laten.

- *duurder worden ambtelijke fusies*

De **voorzitter**: Hierover zijn vragen van de VVD en van GroenLinks, met ongeveer dezelfde strekking.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben vragen gesteld na het nieuws dat ambtelijke fusies duurder gaan worden omdat samenwerkende gemeenten btw gaan betalen. We hebben gevraagd of er al een overzicht is van de gevolgen voor de gemeente Voorschoten. Het is te begrijpen dat zo'n overzicht er nog niet is, want dit is net bekend geworden. Daarom hebben we ook gevraagd of er voor de begroting hierover helderheid kan komen. Het college heeft heel snel gereageerd en geantwoord. Het overzicht is er nog niet, maar men hoopt dat voor de begroting wel te hebben. Wij wensen het college en de ambtenaren succes met alweer een nieuwe uitdaging.

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. De VVD heeft inderdaad ook vragen gesteld en heeft bevestigd gekregen dat we inderdaad btw moeten gaan betalen over diensten van de Werkorganisatie. Dank voor de beantwoording tot dusver. Kan de wethouder toch een grove inschatting geven van het bedrag waarover dit gaat? Is dat € 50.000, praat je over € 500.000, zit het daartussenin of is het nog erger? We wachten inderdaad af of dit voor de begroting consequenties heeft in die zin dat er dan al meer bekend is. Zijn er ook nog

andere diensten waarover wij btw moeten gaan betalen dan alleen bij diensten van de Werkorganisatie? En is het denkbaar om de Werkorganisatie zo in te richten of aan te passen dat die btw-plichtigheid misschien verminderd kan worden?

Wethouder **Binnendijk**: Voorzitter. Ik ga hier geen schatting geven. We hebben in de beantwoording ook al gezegd dat we dit nog zorgvuldig en goed willen uitrekenen. Als ik hier een bedrag noem, gaat dat weer een eigen leven leiden. Laat ik dat niet doen. Wel is het zo dat wij denken aan een bedrag in een orde van grootte die wij in de begroting gewoon kunnen opvangen. Nogmaals, ik ga geen bedrag noemen. Het is vervelend. Het kost best wel wat geld, maar naar onze eerste inschatting is het niet zo dat we hier direct failliet aan gaan. U kent de financiële situatie van Voorschoten. Wij denken dat dit te behappen is.

Ook met betrekking tot de andere organisaties onderzoeken wij momenteel hoe het zit en ook met betrekking tot de Werkorganisatie kan ik de raad nog heel weinig meegeven. Wel kan ik zeggen dat de Werkorganisatie die wij nu hebben, de WODV, gebruikmaakt van die koepelvrijstelling en dat die dus komt te vervallen. Of andere vormen of ingrepen mogelijk zijn om die btw-schade te vermijden, weten we nu nog niet. Ik moet voorsnog dus gewoon blijven bij het antwoord dat wij hebben gegeven.

De **voorzitter**: Zodra er meer bekend is, zullen we de raad daar uiteraard over informeren.

• *boodschappen op de matrixborden*

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Op de matrixborden langs de doorgaande route door Voorschoten komt, als wij het goed hebben begrepen, informatie van Voorschoten Online. De gemeente zal daarop dus niet meer haar boodschappen plaatsen. Voor boodschappen op de matrixborden zullen adverteerders moeten gaan betalen. Zijn er afspraken gemaakt tussen de gemeente en Voorschoten Online over de toegankelijkheid van adverteren op deze borden? Zal zichtbaar zijn dat er geen gemeentelijke maar commerciële informatie op de borden staat en zal er nog een platform zijn voor mensen die advertenties niet kunnen of willen betalen?

De **voorzitter**: Uw vraag is binnen de organisatie uiteraard ook bij de afdeling communicatie in behandeling gekomen. U zegt terecht dat er digitale borden staan bij de ingang van het dorp. Die zijn vervangen door zuilen met ledschermen. Die schermen bestaan uit twee delen: een bovenste deel, waarop de gemeente haar mededelingen kan plaatsen, en een onderste deel, waarop adverteerders de ruimte hebben om hun advertenties te plaatsen. Begin augustus heeft Voorschoten Online een bericht op de site gezet waarin de suggestie werd gewekt dat zij de advertenties op de borden beheert. Dat is dus niet correct. De eigenaar en de beheerder van de borden is Suurland, dat ook de advertentieruimte op de onderkant van de borden beheert. De gemeente heeft afspraken gemaakt met Suurland, waarvan die digitale borden zijn, en niet met een andere partij. Daar ligt dus de overeenkomst. Op het bovenste gedeelte bestaat dus nog steeds de ruimte voor de gemeentelijke informatie, die

wij als gemeente Voorschoten dus ook gewoon vullen. Suurland is er vrij in om het onderste deel door anderen te laten vullen. Wij weten als gemeente niet hoe Suurland omgaat met adverteerders die niet kunnen of niet willen betalen, want wij zijn daarin geen partij. Is dat voldoende voor dit moment, mevrouw Lamers?

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Zeker, dank u wel. Dat was heel verhelderend.

- *huisvesting van daklozen in school Prinses Marijkelaan*

Mevrouw **Okma** (D66): Voorzitter. Wij hebben uit het Leidsch Dagblad van 26 september vernomen dat per 1 november de statushouders die nu gehuisvest zijn in de oude basisschool, daar zullen vertrekken en dat door het college wordt gedacht over het huisvesten van daklozen. Wij zouden graag willen weten of dit klopt, om hoeveel mensen dit gaat, of deze mensen – in goed Nederlands – hun roots hebben in Voorschoten en of deze verandering van bewoners is besproken met de omwonenden of dat die bespreking nog in de planning staat.

Wethouder **Rasch**: Voorzitter. Het bericht in het Leidsch Dagblad heb ik niet gezien, wel het bericht in Groot Voorschoten, maar misschien doelt u op hetzelfde bericht; dat zij zo. Het klopt dat er van de asielzoekers – ik moet eigenlijk zeggen: statushouders – die tijdelijk werden opvangen in de VOS van de Marijkeschool, nog maar twee mensen over zijn en dat er geen nieuwe meer bij komen. Binnenkort stromen zij uit naar reguliere woningen en dan is dat pand ook bestemd. Dat zagen wij uiteraard al een poosje geleden aankomen. We zijn aan het bedenken en met mogelijke partijen aan het bespreken wat een nuttige besteding is van het pand. Daarbij is de onderkant antikraakpacht. Alle andere opties zijn nog in bespreking. We kunnen op dit moment nog geen mededeling doen over wat het definitief gaat worden.

Mevrouw **Okma** (D66): Dan verbaast het mij dat we uit de krant hebben kunnen vernemen dat er aan daklozen wordt gedacht. Heeft dat de voorkeur? En nogmaals, hebt u dat dan besproken met bewoners?

Wethouder **Rasch**: Om met dat laatste te beginnen: we kunnen natuurlijk pas met bewoners bespreken wat we gaan doen als we weten wat we gaan doen. Het antwoord daarop is dus nee. En ja, wij denken aan allerlei mogelijkheden om te voorkomen dat dit pand ongebruikt blijft staan, want dat is natuurlijk de grootste verspilling die je kunt hebben. Oorspronkelijk werd gedacht dat het pand binnen drie jaar gesloopt zou worden. Vandaar dat we de afspraak hadden om daar gedurende drie jaar statushouders op te vangen. Het blijkt nu dat die statushouders het pand na twee jaar niet meer nodig hebben. Intussen – we zijn nu twee jaar verder – ziet het ernaar uit dat dat pand zeker niet binnen een jaar gesloopt gaat worden. Vandaar onze zoektocht naar een nuttige bestemming.

De **voorzitter**: U zult dus nog even moeten afwachten tot een verdere invulling van het pand. Wat in de krant staat, is wellicht een vrije denkrichting van de krant, maar kan in elk geval niet worden bevestigd door de wethouder dan wel het college als geheel.

Mevrouw **Van Herk** (CDA): Waarom wordt het dan niet gesloopt? Het zou binnen drie jaar gesloopt worden en dat gebeurt nu dus niet.

Wethouder **Rasch**: U kunt zich voorstellen dat we, zolang we geen nieuwe bestemming voor dat pand hebben, daar geen bouwval met gesloopte puinhopen willen hebben staan. Er wordt dus eerst een bestemming gezocht en een nieuwe eigenaar. Dan komt er nog een hele procedure. Het bestemmingsplan zal ongetwijfeld gewijzigd moeten worden, want ik kan mij niet voorstellen dat daar een andere school in komt, wat zonder bestemmingsplanwijziging zou kunnen. We hebben dus nog wel wat stapjes te zetten en die hebben nog enige doorlooptijd nodig.

7. Rapport Rekenkamercommissie "Veel ambities, weinig aandacht voor financiën"

De **voorzitter**: U hebt hier met elkaar in de commissie B&B over gediscussieerd. U hebt daarbij een presentatie gekregen van de voorzitter van de Rekenkamercommissie, die het rapport heeft toegelicht. Aan het eind van die discussie hebben we met elkaar afgesproken dat de griffier een voorstel zou maken met de besluiten die door de raad naar aanleiding van dit Rekenkamercommissierapport kunnen worden genomen. Dat zijn vijf besluiten geworden. Ik stel voor om overeenkomstig dat voorstel te besluiten. Ik heb gehoord dat er amendementen in overweging zijn genomen.

De heer **Van der Meij** (D66): Mevrouw de voorzitter. Veel Voorschotenaren hebben zich de afgelopen periode afgevraagd of we zuinig genoeg met hun en onze centjes zijn omgegaan en hoe het kan dat een rijke gemeente een gemeente op zwart zaad is geworden. Daarom is het goed dat dit rapport er ligt. We hebben daar als D66 ook op aangedrongen. Het rapport maakt duidelijk dat we als gemeentebestuur de problemen aan onszelf te wijten hebben. In de onderzochte periode van 2002 tot 2016 hebben de achtereenvolgende raden, de colleges en de uitvoerende diensten allemaal steken laten vallen en te gemakkelijk geld uitgegeven. Daar staan straten, pleinen en scholen tegenover, maar we hebben op een te grote voet geleefd. Financiën waren te lange tijd het sluitstuk en geen ijkpunt bij het bestuur van de gemeente. Dat moet dus anders. We moeten verantwoordelijkheid nemen door het in de toekomst anders te doen. Ons gedrag moet achter ons gaan liggen.

Wat D66 betreft moeten we daarbij een aantal lessen of ervaringen meenemen. De eerste ervaring is: laten we kritisch zijn op onze eigen rol. Het is natuurlijk heerlijk om alles uit te kunnen geven. Als we kijken naar de rol van overheden en het geld dat overheden nodig hebben, zien we dat overheden al sinds de Middeleeuwen een geldtekort hebben. Er werden steeds andere tarieven en andere belastingen bedacht. Dat gebeurde voor de vorsten in de Middeleeuwen, voor de stadhouders en in de eenentwintigste eeuw voor het Rijk en de

overheden. Het beeld dat overheden geld tekortkomen klopt echter niet. Overheden hebben te veel ambities. Wij moeten dus onze ambities bijstellen en niet iedere keer met een nieuw tarief, een nieuwe belasting of een verhoging komen.

De tweede ervaring is dat we moeten gaan luisteren naar de oppositie, ongeacht wie daarin zit. Daar komen regelmatig kritische geluiden uit. Daar moeten we in de toekomst ook naar gaan luisteren en we moeten bekijken hoe we dat kunnen incorporeren in ons financiële beleid.

Het derde punt zal de heer Binnendijk ongetwijfeld met mij eens zijn.

De heer **Binnendijk**: Nou, dat weet ik niet, hoor!

De heer **Van der Meij** (D66): Dat dacht ik al, maar dat was buiten uw zendtijd, mijnheer Binnendijk. Met een volgende zin zal ik u helpen om binnen de spreektijd van het college te blijven, maar ik begin met de eerste zin.

D66 vindt dat we de financiële situatie van Voorschoten niet slechter moeten voorstellen dan zij is. Het dorp ligt er netjes bij. We zijn onze centen kwijt en we hebben veel – volgens D66 te veel – in infrastructuur gestopt. De situatie is echter niet slecht. We blijven nog steeds binnen alle landelijke normen voor onze financiële situatie. Om de heer Binnendijk te helpen om binnen de spreektijd van het college te blijven: ja, we zijn het volledig met hem eens dat we een te grote schuld hebben en dat we daar wel iets aan moeten doen. D66 wil daarom een cultuurverandering bij de raad, niet alleen op het gebied van uitgaven, maar ook en met name ten aanzien van de vraag waar ons geld naartoe gaat. Zoals wij hebben aangegeven, is er te veel geld naar infrastructuur gegaan. Wij vinden dat dat minder moet: stevig minderen op investeren in steen en asfalt. Wij denken zelfs aan een investeringsstop en we zijn benieuwd wat de consequenties daarvan zijn, om een beeld te krijgen.

D66 wil ook dat op andere gebieden meer geld wordt besteed. Dat gaat naar mensen, flora en fauna, omgeving en beleving. Op die gebieden hebben we een achterstand. Aan cultuur en recreatie geven we een schamele € 10 per inwoner uit. Omliggende gemeenten geven daaraan vier tot tien of zelfs vijftien keer zoveel per inwoner uit. Er moeten voldoende gelden beschikbaar blijven voor beleving en duurzaamheid in onze omgeving, voor de kwaliteit van lucht, grond en water. Om even bij dat water te blijven: wij vinden een eigen zwembad toch wel essentieel. Daar willen wij als D66 de komende periode ook extra geld en aandacht voor.

De Rekenkamer heeft een aantal zinvolle aanbevelingen gegeven. Die willen wij graag overnemen. Wij stemmen daarom in met het voorliggende raadsbesluit. Er zijn ook een motie en een amendement. Wij gaan niet mee met de motie over een enquête. Wij vinden dat de houding van de raad op dit moment voldoende duidelijk is geworden. Wat het amendement betreft twijfelde ik even: moet ik de heer Overbosch nou het jongste raadslid

noemen of het oudste raadslid? Ik zat ook met een andere vraag: als een raadslid een maidenspeech voert, mag je hem eigenlijk niet interrumpen, maar wordt dit zijn maidenspeech? U begrijpt dus dat ik voor een aantal grote morele kwesties stond toen zijn amendement kwam, maar ik heb het advies van de Rekenkamer gekregen om te leren om nee te zeggen. Ik heb de hele middag geoefend en ik zeg daarom nee tegen de motie van de heer Overbosch.

De **voorzitter**: Om u meteen even te corrigeren: dat is een amendement. Ik begrijp dat u alvast bent begonnen met uw algemene beschouwingen. Ik hoop dat we op 9 november nog wel wat verrassingen van u te horen krijgen, want u ging in uw betoog al een stuk in die richting, maar uw conclusie aan het eind was helder. Ik weet niet hoe de andere fracties hiermee willen omgaan, want dit is niet helemaal wat we hadden afgesproken na afloop van de commissievergadering.

De heer **Van den Dool** (VVD): Voorzitter. We hebben vorige week uitgebreid gesproken over dit serieuze rapport. Wij willen van harte aan de slag met de aanbevelingen. Die ondersteunen wij dan ook, evenals het raadsvoorstel, dat vooral daarop ingaat en waarin die aanbevelingen zijn overgenomen. Wij zien uit naar de commissie die dit gaat begeleiden en – dat is een van de aanbevelingen – gaat doorzetten. Dat steunen wij van harte. Wij zullen het amendement niet steunen, omdat het voor ons niet werkelijk iets toevoegt aan wat wij met dit raadsstuk al in werking gaan stellen. Ook een raadsenquête steunen wij niet, want dat is een politieke enquête over politieke keuzes. Dat is voor ons op dit moment absoluut niet ter zake.

De heer **Overbosch** (PvdA): Voorzitter. Vorige week heb ik niet kunnen deelnemen aan die commissievergadering; dat weet u. Ik heb wel schriftelijke vragen gesteld. Wat de maidenspeech betreft: het is wel een mooie gedachte om niet geïnterrupteerd te mogen worden. Misschien kan dat nog een halfjaartje langer; dat geef ik graag in overweging.

Ik dank de Rekenkamercommissie voor dit rapport en voor de aanbevelingen. Ook dank ik de leden van de begeleidingscommissie. Al een klein jaar vragen inwoners, verenigingen en ondernemers op bijeenkomsten over bezuinigingen, in brieven in de krant en in gesprekken hoe het zover heeft kunnen komen, wat wethouders en raadsleden hebben gedaan in de afgelopen jaren, wat er fout is gegaan en waarom. Veel mensen zijn ook kwaad, en terecht. In de collegekamer beneden en in deze raadzaal boven is € 75 miljoen meer uitgegeven dan we ons konden permitteren. Weten we nu meer over wat er is gebeurd en kunnen we nu aan onze inwoners uitleggen hoe we in deze situatie terecht zijn gekomen? Wat de PvdA betreft geeft het rapport van de Rekenkamercommissie wel een beeld, maar dringt het niet door tot de kern. Een voorbeeld: hoe kan zijn dat de RKC schrijft dat vanaf 2010 de professionalisering van de financiële besturing is ingezet en vanaf 2013 versterkt is doorgezet en dat toch jaar op jaar meer geld is uitgegeven dan er binnenkwam? De RKC geeft hier wat ons betreft geen antwoord op en in de commissievergadering van vorige week is deze hoofdvraag ook niet beantwoord.

Het raadsvoorstel dat vanavond voorligt, wil dat we instemmen met de analyse, conclusies en aanbevelingen van het rapport en doet vervolgens procedurele voorstellen om het college en de raad zaken te laten uitwerken die dan later weer aan de orde moeten komen, om te beginnen in beslispunt 1. In aansluiting op onze zestien schriftelijke vragen van vorige week geven wij nu aan dat wij de analyse van de Rekenkamercommissie op onderdelen herkennen, maar wel eenzijdig en daardoor onvolledig vinden. De koele cijfers kloppen als een zwerende vinger – zo zei mijn moeder dat vroeger – maar de analyse wordt gedomineerd door de beleving vanuit de collegekamer. Er zijn geen raadsleden geïnterviewd en er is niet gekeken naar de raadsnotulen van begrotingsbehandelingen en de stemverklaringen. Er is geen onderscheid gemaakt tussen de vier collegeperiodes en er is niet gekeken naar de financiële paragrafen van de coalitieprogramma's. Ook is er niet gekozen voor een analyse van de brieven van de provinciale toezichthouder over de ingediende begrotingen. Ik heb dat een tijdje geleden, een paar maanden geleden, wel gedaan. Met een kleine dag werk ben ik toen heel wat wijzer geworden. Vanaf 2011 bijvoorbeeld drong de provincie al aan op een structureel sluitende begroting. De Rekenkamercommissie moest echter werken met een beperkt budget, zo lichtte de voorzitter van de Rekenkamercommissie vorige week toe. Dat betekent dat het financiële gat wel boven tafel is gekomen, maar dat een completer beeld van de politiek–bestuurlijke besluitvorming, waarbij alle fracties zijn betrokken, ontbreekt. En juist op dat punt zijn veel fouten terug te voeren. Uiteindelijk leer je het meest van de fouten die gemaakt zijn. Als je de fouten niet of in beperkte mate benoemt, is het collectieve leerproces minder effectief. Wij vinden het daarom spijtig dat in de analyse het element "gedragsverandering in de politiek–bestuurlijke cultuur" niet concreet is uitgewerkt met een aantal casussen, bijvoorbeeld de laatste begrotingsvergadering of de discussie over de kunstgrasvelden. Tot zover de analyse.

Dan de conclusies en aanbevelingen. Als er meer zou zijn gekeken naar het politiek–bestuurlijke proces, zouden wij nu duidelijker naar de bevolking hebben kunnen benoemen waarom college– en raadsleden de hand in eigen boezem moeten steken. Was er voldoende expertise aanwezig in de collegekamer? Heeft de raad zijn kaderstellende en controlerende taak voldoende uitgeoefend? Sinds 2002 werken we gedualiseerd, maar is dat ook zo? Gingen verantwoordelijkheden van college en raad door elkaar lopen? Heeft het college zijn rol goed vervuld? Deze vragen zijn onvoldoende beantwoord en worden door het voorliggende raadsvoorstel geparkeerd, waardoor het de vraag is of dit element in de toekomst ooit aan de orde zal komen. Als raad kunnen we in dit debat geen antwoord meer vragen, want alle dagelijkse bestuurders zijn inmiddels vertrokken. In de commissie hoorde ik zeggen dat we niet moeten zwartepieten. Nu lijkt echter iedereen verantwoordelijk en daardoor feitelijk niemand.

De beslispunten 2 en 3 zouden wij willen samenvoegen tot één beslispunt. Wel heeft de PvdA de vraag of het niet verstandig is om het college en de raad in dit proces van uitvoering geven aan de aanbevelingen te laten bijstaan door een ervaren en onafhankelijke externe deskundige op het terrein van de gemeentefinanciën.

De beslispunten 4 en 5 gaan over het instellen van een werkgroep die uiterlijk 1 januari zou moeten rapporteren. Wij hebben twijfels of dit een reëel uit te voeren voorstel is, zowel inhoudelijk als qua tijdfactor. We weten hoe druk we het allemaal hebben en bovendien is de komende periode ook verkiezingstijd. Waarom zou nu wel lukken wat in de afgelopen jaren niet of moeizaam tot stand is gekomen? Ik doel onder andere op de ervaringen in 2014 en 2015 met de door de raad ingestelde commissie Planning en Control. Ik hoorde vorige week in de commissie Burger en Bestuur dat die commissie Planning en Control zou zijn opgeheven, maar dat is volgens mij onjuist: zij bestaat nog steeds, maar zij slaapt.

Baron Von Münchhausen kon zichzelf aan zijn eigen haren uit het moeras trekken, maar ik vrees dat Voorschoten dat niet kan. We dienen daarom een amendement in met een nieuwe formulering van de beslispunten. De kern daarvan is de nadruk meer te leggen op een proces dat ook vanuit het college, samen met een goede externe procesbegeleider, kan worden uitgevoerd. Wij vinden het in elk geval van belang om uiteindelijk te komen tot betere regels voor een stringenter begrotingsdiscipline, ook voor bijvoorbeeld de wijze van ramen, het omgaan met mee- en tegenvallers en beleidsveranderingen binnen de diverse programma's in de begroting en het leveren van boter bij de vis. Het is ook wenselijk dat in het verlengde hiervan binnen het college de taken en rollen herijkt en besproken worden. De positie van de wethouder Financiën moet naar ons oordeel worden verhelderd en versterkt en dat geldt ook voor de rol van de burgemeester als bewaker van de grote lijnen en de integraliteit van bestuur. Het amendement luidt:

"Amendement 010.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 28 september 2017,

gezien het raadsvoorstel;

gezien het rapport van de Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg met de resultaten van het onderzoek naar de financiële positie van de gemeente Voorschoten in de jaren 2002-2017 met als titel 'Veel ambities, weinig aandacht voor financiën', d.d. 14 september 2017;

gezien de brief van burgemeester en wethouders d.d. 21 september 2017, als reactie op het Rapport onderzoek financiële positie gemeente Voorschoten 2002-2017;

gehoord de beraadslaging over dit rapport in de vergadering van de commissie voor Burger & Bestuur van 21 september 2017;

gehoord de beraadslaging over dit rapport in de raadsvergadering van heden en de daarbij ingebrachte kanttekeningen;

gelet op artikel 6 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad 2012:

'Artikel 6. Werkgroepen

- 1. Het seniorenconvent kan werkgroepen instellen en opheffen.*
- 2. Het seniorenconvent regelt de taak, de bevoegdheid, de werkwijze en de samenstelling van een werkgroep.'*

besluit:

Het voorgestelde beslispunt 1 (In te stemmen met de analyse, conclusies en aanbevelingen van het rapport 'Veel ambities, weinig aandacht voor financiën', d.d. 14 september 2017) ongewijzigd te laten en de voorgestelde beslispunten 2 tot en met 5 te vervangen door:

- 2. Burgemeester en wethouders op te dragen in samenwerking met raad en griffie uitvoering te geven aan deze aanbevelingen en zich daarbij te laten bijstaan door een ter zake ervaren en deskundige externe adviseur;*
- 3. Het presidium op te dragen een werkgroep in te stellen die het project genoemd onder 2 begeleidt;*
- 4. De kosten van de extern adviseur ten laste te brengen van het programma bestuur en ondersteuning."*

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Complimenten voor de heer Overbosch. We hebben u allemaal niet geïnterrupteerd, want het was uw maidenspeech. Straks zult u ervan lusten! Nee, de reden waarom ik u niet heb geïnterrupteerd, is dat ik het heel erg eens ben met wat u hebt gezegd. De analyse, de manier waarop de PvdA naar het onderzoek kijkt en naar wat er nog had moeten gebeuren, wordt door de SP heel erg gedeeld. Het is goed dat het Rekenkameronderzoek heeft plaatsgevonden. Het heeft ons heel veel geleerd en we nemen het zeker ter harte, maar het is niet volledig. We hebben er wel kritiek op, al was het maar omdat er een erratum aan is toegevoegd. Vanuit het college kwam de reactie dat de opmerking van de Rekenkamercommissie dat de taakstellingen van de bezuinigingen, bijvoorbeeld op het zwembad en de bibliotheek, niet gehaald zouden zijn, niet blijkt te kloppen: die bezuinigingen zijn wel degelijk uitgevoerd. Als dit voor één opmerking geldt, ben je een goed politicus als je dan ook aan de andere opmerkingen en bevindingen gaat twifelen.

Er zijn nog wel meer dingen die mijn fractie hebben gestoord. Het viel ons op dat nergens wordt ingegaan op de politieke besluitvorming en op de verschillende afwegingen die in de raad worden gemaakt. Was alleen de coalitie voor een voorstel en was de oppositie tegen of was de hele raad ergens voor? Overal in het voorstel staat "de raad vindt", behalve op één plek, waar de voetnoot wordt geplaatst dat D66 en de VVD tegen een bepaald voorstel zijn geweest. Ik vind dat raar. Ik heb de Rekenkamercommissie tijdens haar toelichting gevraagd

waarom dat zo was. Het antwoord dat ik toen kreeg, was: "Ik hoop toch niet dat u zich met dit soort details gaat bezighouden, want die zijn niet belangrijk; het gaat om de algemene lijn." Ik word heel zenuwachtig van dat antwoord, want dan is iemand iets aan het weghouden. Als je als Rekenkamercommissie iets niet belangrijk vindt, schrijf je dat niet op. En als je het wel opschrijft, is dat dus belangrijk in het onderzoek. Kennelijk heeft zij dit zo belangrijk gevonden dat zij het alleen op die plek heeft opgenomen. Dat vind ik vreemd, want de Rekenkamercommissie heeft daar eigenlijk precies gedaan waar zij ons voor waarschuwt, namelijk meegaan in partijpolitiek, al dan niet bewust. Waarschijnlijk is het niet bewust; waarschijnlijk heeft zij zich daarin laten lokken. Als je dan ook nog weet dat de begeleidingscommissie onder voorzitterschap van een D66'er stond en dat het enige geïnterviewde raadslid een VVD'er is, word ik zenuwachtig.

De heer **Van der Meij** (D66): De begeleidingscommissie bestond ook uit iemand van het CDA en iemand van GroenLinks. Ik ga de Rekenkamer niet verdedigen.

De heer **Van den Dool** (VVD): Ik wil graag bezwaar maken tegen de tekst die de heer Maassen uitspreekt over dit rapport. Het is een keurig rapport. Ik kan mij absoluut niet vinden in wat hij nu verwoordt. Als hij zich stoort aan een voetnoot, stel ik voor om daar geen voetnoot van te maken en het gewoon integraal in de tekst op te nemen.

De heer **Maassen** (SP): Volgens mij is het mijn goed recht om een politieke mening te hebben over hoe dit gegaan is. Dat D66 en de VVD nu net degenen zijn die hierop reageren en hier bezwaar tegen maken, zegt wat mij betreft eigenlijk genoeg.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Ik hoop niet dat de heer Maassen twijfelt aan de integriteit van deze commissie. Ik heb ernstige twijfels over zijn uitspraken. Ik kan het niet anders zien.

De heer **Van der Meij** (D66): Mijn antwoord, mijnheer Maassen, was namens de begeleidingscommissie. Daarbij gaf ik u aan hoe de begeleidingscommissie was samengesteld. Ik heb ook aangegeven dat ik niet inhoudelijk ga reageren op uw betoog. Hoewel u daar wel toe uitnodigt, ga ik dat niet doen. Het is een rapport van de Rekenkamercommissie.

De heer **Maassen** (SP): Ging de heer Van der Meij nou maar wél in op mijn betoog, want ik probeer juist een politieke discussie te voeren over de vraag waar het in het verleden in Voorschoten fout is gegaan. Ik werp de woorden die nu gesproken worden, echt ver van mij, want het is absoluut niet mijn intentie om de integriteit van de Rekenkamercommissie ter sprake te brengen. Ik probeer juist aan te geven dat ook in dit onderzoek precies de machinaties bezig zijn waarvoor de Rekenkamercommissie ons waarschuwt, namelijk dat er soms belangen zijn die niet helemaal met elkaar in overeenstemming zijn. Het doet juist afbreuk aan het rapport van de Rekenkamercommissie als nu wordt gezegd dat we daarover niet in discussie gaan. We moeten daar juist over in discussie, want het is niet alleen een

rapport dat er ligt, maar vijftien jaar politiek in Voorschoten, waarin van alles mis is gegaan en waar de Rekenkamercommissie iets over zegt. Daar moeten wij juist iets van vinden. De enige manier om recht te doen aan de aanbeveling dat de raad zijn cultuur tegen het licht moet houden, is juist om nu te zeggen: wij gaan heel goed kijken naar wat er allemaal mis is gegaan. Dat wil dus niet zeggen dat we dit rapport in onze zak stoppen en gewoon verdergaan waar we gebleven waren. Nee, we moeten nu verder met onderzoeken.

De **voorzitter**: Mijnheer Maassen, even van mijn kant als voorzitter van deze raad dan maar de opmerking dat u vorige week in de commissievergadering uitgebreid de gelegenheid hebt gehad om met de voorzitter van de Rekenkamercommissie, die verantwoordelijk is voor het rapport, in discussie te treden, vragen te stellen en opmerkingen te maken. U gaat nu met de raad een discussie aan waarvan ik de achtergrond en de intentie wel begrijp, maar die u feitelijk zou moeten voeren met de Rekenkamercommissie. U kunt moeilijk de inhoud van een rapport ter discussie stellen, uw collega-raadsleden daarvoor verantwoordelijk maken en daar het debat over willen voeren. Dat lijkt mij niet aan de orde. Dan had u vorige week deze discussie moeten voeren met de voorzitter van de Rekenkamercommissie. Het voelt nu een beetje merkwaardig om deze discussie over en met fractievoorzitters te voeren. Dan moet u het concreter maken. De centrale vraag in het Rekenkamerrapport gaat niet in op en heeft het ook niet over de politieke besluitvorming die aan de orde is geweest. De Rekenkamercommissie had de opdracht om feitelijk te onderzoeken wat er in de afgelopen vijftien jaar aan besluiten zijn genomen en door wie die zijn genomen. Deze discussie gaat nu een heel andere richting op en is niet effectief. Wellicht ga ik nu mijn boekje te buiten, maar er gaat nu in deze raad een sfeer ontstaan waar we verre van moeten blijven. U voert de discussie niet met de juiste persoon of de juiste organisatie.

De heer **Maassen** (SP): Volgens mij is beslispunt 1 van het raadsbesluit om in te stemmen met de analyse, de conclusies en de aanbevelingen van het rapport. Dat betekent dat we het inhoudelijk bespreken, want we gaan er inhoudelijk mee instemmen. Tenminste, dat wordt van ons gevraagd. Ik vind het niet meer dan normaal dat we dan ook op de inhoud van het rapport kunnen ingaan en daar met elkaar over gaan discussiëren. Ik was daar vorige week graag dieper op ingegaan met de voorzitter van de Rekenkamercommissie, maar die weigerde daarover in discussie te gaan toen ik daar vragen over stelde.

Ik ga verder. Een punt dat mij nog opviel aan de inhoud van het rapport, was dat er buitensporig weinig aandacht is voor de periode 2002–2007. Dat was wel een periode waarin Voorschoten drie jaar lang onder preventief toezicht heeft gestaan. Het antwoord van de Rekenkamer op de vraag waarom daar zo weinig over te lezen was, was dat er toen niet zoveel gebeurde, omdat we al onder preventief toezicht stonden. Maar inmiddels is nog steeds niet duidelijk waarom dat was. De enige opmerking die we daar ooit over hebben gelezen, is iets wat de heer Overbosch uit notulen van lang geleden heeft opgespit, namelijk dat het zou gaan over het te laat inleveren van de begroting. Maar als je vervolgens de verslagen van de begrotingsdiscussies leest, komt daar toch een ander beeld uit naar boven. Ik had daar graag meer duidelijkheid over gehad.

Dit allemaal bij elkaar leidt bij mijn fractie tot het gevoel dat er nog meer onderzocht moet worden; ik hoorde de heer Overbosch eigenlijk ook die kant op betogen. Ik zou inderdaad willen weten hoe het kwam dat Voorschoten onder toezicht kwam, maar ook de situatie in 2011 roept vraagtekens bij mij op. Daarbij gaat het vooral om de verhouding tussen schulden en de Nuon-reserve, want die Nuon-reserve van ongeveer € 40 miljoen is in een paar jaar tijd verdwenen, ongeveer in de periode waarin D66 en ONS Voorschoten gezamenlijk de wethouder Financiën leverden. De eerste € 25 miljoen van de € 40 miljoen die verdwenen is, verdween omdat er schulden moesten worden afgelost. Daar was best een goede reden voor, vertelde de Rekenkamer. Daar kan ik mij wel iets bij voorstellen. Er was € 25 miljoen nodig om schulden af te lossen, maar in 2010 had Voorschoten maar € 20 miljoen schuld en in 2011 was dat € 25 miljoen geworden. Toch was in datzelfde jaar € 15 miljoen – ik zei net € 25 miljoen, maar dat moet € 15 miljoen zijn; excuus daarvoor -- aan schuldaflossing afgehaald van de Nuon-reserve. Dan is de vraag die bij mij heel erg leeft: was zonder die Nuon-reserve te plunderen de totale schuld van Voorschoten nog € 15 miljoen hoger geweest en was die dan dus € 40 miljoen geweest? Of is er iets anders aan de hand? Ik denk het eerste, maar ik wil dat wel heel graag weten, want er is dus in één jaar heel veel schuld bij gekomen.

Dan is de volgende vraag meteen hoe het zit met de opmerking in 2009 in een door de raad genomen groter besluit over al die investeringen, namelijk dat de investeringen alleen konden doorgaan als zij 100% gedekt zouden zijn. Hoe is daarmee omgegaan in 2011, toen al die schulden dus ineens opkwamen? Heeft de raad zich toen aan die afspraak gehouden of is dat niet gebeurd? Is die afspraak verwaterd? Is men die afspraak vergeten? Of is die afspraak bewust niet uitgevoerd? Is daarover gepraat? Dat zijn allemaal heel politieke vragen waar ik een antwoord op wil, want alleen dan kun je echt zien wat hier gebeurd is en waar dat geld allemaal naartoe is gegaan. Die antwoorden geeft de Rekenkamer niet. Het klopt dat de Rekenkamer, zoals u, voorzitter, al aangaf, die opdracht niet had. Dat is precies de reden waarom de SP van mening is dat er een raadsenquête moet worden georganiseerd, want dit zijn politieke vragen en daar moeten ook politieke antwoorden op komen. Als er zo'n raadsenquête komt, moet er wel een enquêtecommissie zijn die de hele raad, alle fracties, vertegenwoordigt en niet zoals nu, bij deze begeleidingscommissie. De motie luidt:

"Motie 030.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 28-09-2017,

overwegende dat het Rekenkameronderzoek veel feiten boven tafel heeft gebracht over de financiële huishouding in de periode 2002-2016;

constaterende dat de overwegingen achter die besluiten nog onvoldoende naar voren komen in het rapport;

constaterende dat de overwegingen achter de besluiten bij uitstek politiek zijn;

van mening dat het onderzoek naar politieke meningen het beste door de politiek kan worden gedaan;

besluit voornemens te zijn een raadsenquête in te stellen en te starten met de voorbereidingen voor een dergelijk besluit,

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik zal mij beperken tot het rapport en tot het door ons te nemen besluit. We zijn geen bandieten. Bandieten roven; dat doen wij niet. We hebben geen investeringsstop willen invoeren als we weten dat een wijk onder water loopt; ik noem geen namen en plaatsen. Het rapport is uitvoerig besproken in de commissie Burger en Bestuur. De presentatie was voor ons klip-en-klaar. Ik heb daarbij gezegd dat we een tik op de vingers hebben gekregen en dat we niet alleen maar terug moeten kijken, want dan sta je met je rug naar de toekomst.

Het raadsbesluit zoals dat nu voorligt, lijkt mij een heel duidelijk besluit. Wij zullen dat steunen. De motie en het amendement zullen wij niet steunen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben in de commissie inderdaad gesproken over het onderzoek van de Rekenkamercommissie naar hoe het zover heeft kunnen komen met de financiën in Voorschoten. Er zijn in de commissievergaderingen kanttekeningen bij geplaatst; daar kom ik later op terug, maar ik ga ze nu niet uitspitten. We trekken het nu breder.

In een jaar tijd is Voorschoten onder financieel toezicht gesteld en bleek Voorschoten in het bestuurskrachtonderzoek een zwakke bestuurskracht te hebben. Er is een provinciale scan waaruit blijkt waar Voorschoten relatief veel geld aan uitgeeft en er ligt dus dit RKC-rapport. Dit alles bij elkaar zet aan tot nadenken en moet ook aanzetten tot nadenken. De situatie is uiterst zorgwekkend. Wat dat betreft kunnen wij het niet eens zijn met wat de fractie van D66 naar buiten brengt. De gevolgen van deze situatie zullen we merken op het moment waarop we een begroting gaan vaststellen waarin de bezuinigingen zijn verwerkt waartoe wij nu verplicht zijn. En ja, dat zal Voorschoten veranderen. Dat is wel iets wat zichtbaar is.

We zijn blij dat dit onderzoek heeft plaatsgevonden en wij danken het onderzoeksbureau en de begeleidingscommissie. Dit was een wens die wij meer dan twee jaar geleden samen met de SP en D66 hebben geuit. We zijn blij dat de getallen op een rij staan. Er is veel over te zeggen, maar de getallen en de grafieken spreken voor zich. Het huidige rapport moest in korte tijd tot stand komen en daardoor kan er inderdaad politieke context worden gegeven; daar hebben de heren Maassen en Overbosch over gesproken. We hebben in de commissie aangegeven wat we missen, bijvoorbeeld een gedegen analyse van de periode 2002-2006.

Ieder college bouwt immers voort op wat het vorige college heeft gedaan of nagelaten. In de notulen van 25 november 2004 – ik heb ze er maar even bij gepakt – zegt een fractievoorzitter: "Het zit ons niet mee. Vorig jaar hoopten we nog met een flink aantal ingrepen de gemeentefinanciën weer op orde te brengen. Dit is nog niet gelukt." Een ander zegt: "In grote lijnen steunen wij de ingediende bezuinigingsbegroting, maar met veel twijfels over de haalbaarheid van de streefcijfers, zeker in 2005." Ik beperk mij tot deze citaten, maar zij geven wel aanleiding tot de vraag wat er in die periode is gebeurd.

Als een gemeentebestuur onder toezicht staat en niet kan investeren, zijn er geen investeringen. Ook hier moet ik toch zeggen dat we het niet eens zijn met D66. Als er niet wordt gereserveerd voor de bouw van nieuwe scholen of voor openbaar onderhoud, geeft dat wel een zekere rust, maar de last komt dan te liggen bij een volgend college, die dat zal moeten oplossen. Het is dus juist heel goed om over verschillende periodes te kijken.

Wij hebben al aangegeven dat we het Regionaal Investeringsfonds en de totale kosten voor de RijnlandRoute missen. We kunnen ons voorstellen dat nader onderzoek nodig is om meer de diepte in te gaan: wat heeft nou tot deze situatie geleid? Dat zou je nu eigenlijk wel zeggen, maar onze conclusie is anders dan die van de indiener van de motie. Wij hebben alle begrip voor de motivatie, maar wij hebben bedenkingen bij kosten, tijd en inzet. Onze eerste taak is nu om de gevolgen voor Voorschoten te minimaliseren. Laten we nu proberen om eerst en vooral te werken aan het behoud van de voorzieningen van Voorschoten, zoals zij nu zijn. We zijn niet blind voor wat er in het verleden is gebeurd. Integendeel, we hebben zelf diepgaand onze studie gedaan, maar op dit moment hebben we een heel groot probleem om te lossen.

We zijn het eens met de aanbevelingen in het rapport. Ja, een commissie Planning en Control moet opnieuw worden ingesteld. Nee, die bestaat nu niet meer. De commissie is veranderd in een werkgroep en die is in een slapende toestand terechtgekomen. Er ligt een document uit september 2015, waarin staat wat we zouden verwachten van de werkgroep, maar daar is verder niets meer mee gebeurd. Laten we ons dat allemaal aantrekken en laten we zo snel mogelijk aan de slag gaan voor een volwaardige commissie.

De bestuurscultuur moet inderdaad veranderen. Ook met die aanbeveling zijn we het volledig eens. Daar is al eerder op ingegaan. We kunnen het ons niet permitteren om het oude spel van oppositie en coalitie voort te zetten. De prijs is te hoog. De raad moet zijn taak, ook zijn controlerende taak, serieus nemen. Het gaat dan niet alleen om het zeggen van nee, maar ook om helderheid over de vraag tegen wie wel en tegen wie niet nee wordt gezegd.

Het is voor ons duidelijk dat niet alleen de raad, maar ook het college en het ambtelijk apparaat voldoende bij machte moeten zijn om hun taken uit te voeren. Een stevig ambtelijk apparaat is onontbeerlijk. Daar moeten we dus niet zomaar op bezuinigen. Een deskundig

college in open gesprek met de samenleving en een gemeenteraad die het zelf doet en er niet voor terugdeinst om zijn controlerende taak serieus te nemen, dat hebben we nodig.

We hebben het raadsvoorstel met interesse gelezen. We vinden het amendement van de PvdA interessant. Ja, er zijn kanttekeningen geplaatst en het is goed om daar met elkaar over te praten. Laten we dat gewoon open doen en het is ook goed om dat weer te geven. Maar we hebben hierover wel twee vragen aan het college, voordat we een standpunt innemen. Is de datum van 1 januari in de ogen van het college haalbaar voor een plan van aanpak? Er spreekt daadkracht uit, maar daadkracht moet je dus doen. We moeten er realistisch over zijn of we daar de kracht voor hebben. En is het realistisch om dit te gaan doen zonder externe deskundigen? Ook dat zou immers weer geld vergen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Allereerst wil ik zeggen dat het CDA niet twijfelt aan de onafhankelijkheid van de Rekenkamercommissie. We zijn in principe ook tevreden met het uit het rapport naar voren gekomen beeld dat is geschetst over de afgelopen vijftien jaar. Belangrijk is in ieder geval dat we hiermee aan de slag gaan. Wij kunnen ons ook vinden in het voorliggende besluit, dat door de griffier is opgesteld. Daarbij wil ik wel de kanttekening plaatsen dat we op zich ondersteuning bij het proces kunnen gebruiken, maar dat dat niet zozeer iemand hoeft te zijn van heel ver weg die heel duur is. Het kan ook de Rekenkamer zelf zijn. Daar zit expertise en daar kunnen we mee aan de slag. De Rekenkamer heeft ook aangeboden om ons te ondersteunen in het proces. Waarom zouden we daar dan geen gebruik van maken? Wij zijn dus tevreden met de uitkomst van het onderzoek. We hebben een goed beeld gekregen van waar het in ieder geval financieel mis is gegaan. Dat was ook de opdracht aan de Rekenkamercommissie. Nu is het zaak om vanuit de raad een werkgroep te benoemen die aan de slag gaat. Daar zullen alle fracties in zitten. Dat probleem is dus ook gelijk opgelost. Laten we in ieder geval vooruitkijken en daarmee aan de slag gaan en dicht bij de raad ondersteuning zoeken, want de Rekenkamercommissie is ons onafhankelijk onderzoeksorgaan en daar kunnen we goed mee aan de slag.

Wethouder **Binnendijk**: Voorzitter. Ik moet zeggen dat ik mij tijdens de inbreng van de woordvoerders op de achtergrond toch wel een beetje zat te verbazen. We zijn eind december vorig jaar onder preventief toezicht gesteld. We hebben inmiddels ook een begrotingsscan gehad. Vers van de pers hebben we ook een rapport van de Rekenkamer. En wat gaan we doen? Tenminste, niet iedereen, maar in de eerste vergadering na de commissievergadering over het rapport stellen een aantal fracties weer gewoon voor om geld uit te geven. Dan denk ik dat het toch wel lang duurt – tenminste, ik maak mij daar wel een beetje zorgen over – voordat het besef indaalt dat we gewoon heel weinig geld hebben. Ik moet u toch gewoon een beetje streng toespreken. Een van de aanbevelingen is om een financiële cursus te organiseren, maar als het besef er bij sommigen nog niet is, helpt een cursus ook niet.

Ik ga de sprekers even langs. De heer Van der Meij kondigde al aan dat ik het vast ergens niet mee eens zou zijn en dat klopt. Hij benadrukte nogal dat we als collegepartijen of als

college meer moeten luisteren naar de oppositie. Dat is door meerdere sprekers aangegeven. Ik denk dat daar zeker een verbetering in mogelijk is en dat we dat ook zeker moeten doen. Wel breng ik in herinnering dat de heer Van der Meij nog zeer recent opwierp dat we de Duivenvoordecorridor onbebouwd zouden moeten laten. Als we dat hadden gedaan, had u vanavond achterop uw stoel allemaal een prijssticker gezien, want dan hadden we alle huidige bezittingen van de gemeente gestickerd omdat we dan echt helemaal failliet zouden zijn geweest. Ik ben het er dus mee eens dat er op het punt van luisteren naar de oppositie veel meer een spel kan zijn tussen collegepartijen en oppositie, maar ook de oppositie heeft weleens ongelijk.

De heer **Overbosch** (PvdA): Ik ben uitermate verbaasd dat de wethouder ten opzichte van D66 dit voorbeeld noemt. Hij zegt geen onwaarheden, maar hij was juist degene die vorige week in de commissievergadering zei dat we niet moesten gaan zwartepieten. Ik vind het ook buitengewoon vervelend dat u mij erop aanspreekt dat ik nu, in deze fase, geld wil uitgeven, want ik wil geld uitgeven aan externe begeleiding om meer te bereiken dan wat nu in het voorstel ter tafel ligt. Daar hebben we allemaal belang bij.

Wethouder **Binnendijk**: Ik kom straks terug op de inbreng van de heer Overbosch. Het ging mij niet zozeer om zwartepieten, want het gaat om iets wat niet is uitgevoerd en wat ook niet gemeld is in het rapport. Het gaat er alleen om dat ik wil terugkomen op de mededeling dat er meer naar de oppositie zou moeten worden geluisterd. Ik geef met een voorbeeld aan dat de oppositie ook weleens ongelijk heeft.

De heer Van der Meij gaf aan dat we moeten nadenken over een investeringsstop. Ik vind het een goede gedachte dat we daarover moeten nadenken, maar dat combineer ik met zijn opmerking dat we op andere gebieden meer geld moeten uitgeven. Hij noemde daarbij cultuur en dergelijke. Hoewel dit misschien iets is voor de algemene beschouwingen en hoewel ik het er op zich mee eens ben dat we onszelf niet in de put moeten blijven praten, wil ik hier toch aangeven dat Voorschoten niet in een positie is om te kunnen spreken over het uitgeven van meer geld aan welk onderwerp dan ook. Het wordt juist een tijd waarin we minder geld moeten uitgeven. Waarom? Om geld over te houden om onze schulden- en liquiditeitspositie te verbeteren, zodat wij Voorschoten weer op kunnen bouwen naar iets in de richting van het financieel gezonde Voorschoten dat het vroeger was. Niet alleen dit jaar, maar – als we het redden om met de begroting onder het preventief toezicht vandaan te komen – nog meer komende jaren zullen we gewoon heel goed op de investeringen moeten letten. Dat kan bijvoorbeeld door middel van een investeringsstop, zoals de heer Van der Meij zei. Dat vind ik een goede gedachte, maar de gedachte dat wij geld hebben om meer geld aan iets uit te geven, wil ik echt ontraden.

De heer Overbosch heeft namens de PvdA nogal wat kritiek op het rapport. Een aantal punten kan ik best wel volgen. Zoals gememoreerd werd door de heer Maassen, heb ik over het rapport ook een aantal dingen gezegd over zaken die volgens mij niet klopten, wat ook toegegeven is. Maar dan denk ik bij mezelf: de raad is daar zelf bij geweest. De raad heeft

zelf de kaders voor de Rekenkamer gegeven aan de hand waarvan het rapport is opgesteld. De heer Maassen zei ook dat we de volgende keer maar eens moeten bekijken wie er vanuit de raad bij zit en of er vertegenwoordiging vanuit alle partijen is, maar volgens mij heeft de raad dit zelf zo besloten. Er is vanuit het college niet gezegd dat wij graag de heer Van der Meij, de heer Zoetemelk en de heer Van den Dool wilden; zij zaten er volgens mij in. Dat heeft de raad zelf besloten.

De heer Overbosch vraagt of er niet een externe begeleider bij dat proces moet. Wij denken zelf dat dat niet nodig is. Wij denken zelf dat wij de aanbevelingen die de Rekenkamer in het rapport heeft gedaan, ook zelf aankunnen. Wij denken dus in principe dat een externe begeleider overbodig is. Om terug te komen op de vraag van mevrouw Lamers: ja, wij denken dus dat we het zonder begeleider af kunnen en dat we dit voor 1 januari kunnen doen. Ik moet daar ook nadrukkelijk bij zeggen dat een externe begeleider weer geld vergt. U zult wel zeggen: goh, hij heeft het weer over geld. Maar ik breng u in herinnering hoeveel moeite het bij de provincie heeft gekost om geld los te krijgen voor het Rekenkameronderzoek waar we het nu over hebben. Ik kan u ook de zekerheid geven dat wij in ieder geval tot 1 januari onder preventief toezicht staan. Tot 1 januari hebben wij voor een dergelijke uitgave dus toestemming van de provincie nodig. Wellicht kan de griffier u in een ander gremium vertellen hoeveel moeite het hem heeft gekost om dat geld bij de provincie los te weken. Dat is hem eigenlijk ook niet gelukt. Ik kan u zeggen dat de provincie hier geen steun aan zal geven. Het amendement is ingediend met als dekking "breng het maar ten laste van het programma bestuur en ondersteuning". U zult straks zien – u hebt het eigenlijk al gezien in het herstelplan, maar straks zult u het ook in de begroting zien – dat het programma bestuur en ondersteuning aan alle kanten wordt gekort, zowel in de collegeondersteuning als in de raadsondersteuning en de bijdrage van de griffie. Als wordt gezegd dat dit ten laste moet worden gebracht van het programma bestuur en ondersteuning, kan ik dus zeggen dat daar in 2018 en verder nauwelijks ruimte voor is. Er is dus een probleem met onze eigen dekking voor het voorstel en er is het probleem dat de provincie hier in het kader van het preventief toezicht gewoon geen toestemming voor geeft. Ik zou het amendement dus ernstig willen ontraden.

Toen ik de heer Maassen hoorde over het rapport, kwamen bij mij allerlei complottheorieën op. Toen dacht ik: misschien is het wel goed en heilzamer dan het bij dit gebeuren betrekken van een externe deskundige als de gemeenteraad en het college eens met elkaar zouden gaan paintballen. Er is niets zo heilzaam als je politieke tegenstrever een lekker harde boterkogel op zijn kop te schieten. Misschien helpt dat, al is het maar therapeutisch.

De **voorzitter**: De heer Maassen doet een ander voorstel.

De heer **Maassen** (SP): Heeft de wethouder hier dekking voor?

Wethouder **Binnendijk**: Nou, ik wil dat wel aan de provincie vragen. Ik denk dat zij dat misschien wel een goed idee vindt.

De heer **Van der Meij** (D66): Als het therapeutisch is, kan het misschien ten laste van het ziekenfonds.

Wethouder **Binnendijk**: Kijk, we komen er wel uit.

De heer Maassen stelde ook een enigszins technische vraag. Ik heb daar volgens mij dus geen volledig antwoord op. Die vraag was hoe het zit met de Nuon-reserve uit 2011 en of de schuld zonder die Nuon-reserve groter zou zijn geweest. Ik denk dat we die vraag eigenlijk nauwelijks kunnen beantwoorden, want ik denk dat de ambities lager zouden zijn geweest als we de Nuon-reserve niet zouden hebben gehad. Het is volgens mij dus een heel lastig te beantwoorden vraag, want ik denk dat het vermogen dat er op dat moment plotseling was, voor een heel groot gedeelte de ambities heeft ingekleurd. Ik denk dus dat we eigenlijk nooit het antwoord op die vraag kunnen vinden.

Ik sla de heer Van den Dool en de heer Eversteijn gemakshalve over, want zij hebben geen vragen gesteld. Ik vind hen best belangrijk, maar zij hadden geen vragen.

Ik denk dat ik het met mevrouw Lamers eens ben dat het rapport weinig politieke context geeft. De heer Maassen was daar heel uitgesproken over: geen politieke context. Ik ben het echter van harte eens met de vraag van mevrouw Lamers wat we doen als we meer de diepte in gaan, bijvoorbeeld met een raadsenquête. Ik begrijp heel goed dat dat een politiek instrument is van de gemeenteraad, waarvan u gebruik kunt maken, maar ook een raadsenquête levert inderdaad kosten op, zoals ambtelijke kosten en onderzoekskosten. Een raadsenquête gaat echt niet gratis en kost ook tijd en inzet. Ik zit ook weer met dezelfde vraag: daar moet ik toestemming voor hebben van de provincie, hoewel de provincie daar in dit geval misschien iets lastiger in zit, omdat dit gewoon het inzetten van een bevoegdheid van de raad is. Maar nogmaals, het kost ook gewoon geld. U zult straks in de begroting zien dat daar heel moeilijke keuzes in voorliggen. Hoewel het op zich natuurlijk ontzettend interessant is om een raadsenquête te doen, denk ik zelf dat u het geld dat dat kost, liever aan andere dingen wilt besteden, want we maken in de begroting die wij u zullen voorleggen, echt harde keuzes. Ik denk dat u het misschien toch wel een beetje zonde van het geld vindt als u onderzoek op onderzoek blijft stapelen. Laten we ons alsjeblieft op de toekomst richten en laten we het doen met de wetenschap die we nu hebben.

Net als de heer Eversteijn en de heer Van den Dool heeft de heer Zoetemelk geen vragen gesteld. Ik denk dus dat dit het was.

De **voorzitter**: Er is behoefte aan een tweede termijn.

De heer **Van der Meij** (D66): Mevrouw de voorzitter. Ik wil twee opmerkingen maken. De eerste reactie is op de inbreng van de heer Maassen van de SP. Ik herinner hem eraan dat de

D66-fractie vanaf 2014 als zelfstandige fractie heeft geopereerd. Wat mij betreft stelt hij zijn vragen dus aan de ONS-fractie.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): D66 wás ONS Voorschoten, voor een groot deel. Het klopt dat D66 vanaf 2014 als zelfstandige fractie opereert, maar daarvoor droeg u collegeverantwoordelijkheid.

De heer **Maassen** (SP): Mijnheer Van der Meij, ik wil daarbij nog even benadrukken dat dat ook qua poppetjes zo was, want D66'er Freddy Blommers was uw wethouder en was in die tijd ook zelf raadslid voor ONS. Het was duidelijk een samenwerking. Ik vind het erg zwak om daar op deze manier zo voor weg te duiken.

De heer **Van der Meij** (D66): Dank voor uw toelichting. U weet voldoende hoe we vanuit de zelfstandige D66-fractie vanaf 2014 hebben geopereerd. Laat ik het daar even bij houden. Een van de dingen die ik daarbij wil zeggen, mijnheer Maassen en mevrouw Lamers, is dat wij al twee jaar geleden gedrieën – de SP, GroenLinks en D66 – hebben geprobeerd om boven tafel te krijgen wat er precies met de financiën is gebeurd. Dat is uiteindelijk gelukt. Daar ben ik op zich dus heel blij mee.

De heer Binnendijk maakte een opmerking over meer geld uitgeven. Ik heb in mijn betoog aangegeven dat een stuk minder ook kan. Ik heb in mijn betoog heel duidelijk aangegeven waar wij als D66 vinden dat er te veel is geïnvesteerd. Ik roep even de scan van de provincie in herinnering. Daarin staat dat er in de afgelopen jaren ongeveer € 10 miljoen is opgesoupeerd in lopende exploitatie. Als we dat strakker hadden bewaakt – dat is wat ik ook bedoel met luisteren naar de oppositie – en als de functie van de wethouder Financiën was versterkt, zoals ik in de commissie Burger en Bestuur heb betoogd, hadden we de Duivenvoordecorridor uitstekend in stand kunnen houden. Dat vinden wij voor het groene aangezicht van Voorschoten heel essentieel. Dus nogmaals, het gaat om een evenwichtig uitgavenpatroon: minder naar investeringen en meer naar mensen en omgeving.

De heer **Overbosch** (PvdA): Voorzitter. Mede gelet op de reactie van de wethouder en van anderen heb ik de behoefte om het amendement van de PvdA nader toe te lichten. De heer Maassen heeft een motie ingediend over een enquêtecommissie. Ik heb gezegd dat het rapport niet volledig is, maar een enquêtecommissie is in ons land nog niet zo vaak voorgekomen sinds de introductie van een enquêtecommissie en de invoering van de dualisering in 2002. Ik ben het met de wethouder eens dat dat natuurlijk wel een heel kostbare aangelegenheid is en ook veel tijd en veel inzet van raadsleden en van anderen vraagt. Zover ben ik in elk geval niet, maar mijn amendement is juist gericht op het nemen van realistische beslissingen. In het voorliggende voorstel wordt allereerst gekeken naar de gemeenteraad, terwijl ik in mijn amendement heel nadrukkelijk heb geformuleerd dat in mijn wijze van zien het college het best het voortouw kan nemen, in goed overleg met de raad en de griffie. Daarmee ondersteunt men een goede externe procesbegeleider. Dat geeft ook een eigen dynamiek. De Partij van de Arbeid wil niets liever dan constructief met z'n allen uit

deze ellende komen en goede afspraken bevorderen. Mijn probleem is juist – daarbij kijk ik ook naar de periode 2014–2015 met de commissie Planning en Control, waar ik mij ook zelf voor heb ingezet en waar ik veel tijd in heb gestopt – dat het wel heel moeilijk is om dat handen en voeten te geven en dat je als gemeenteraad ook moet werken zonder veel ambtelijke ondersteuning. Er komt dan ook heel veel werk af op de griffier, die ook moet werken met een heel kleine bezetting. Ik ben dus van mening dat het amendement dat wij hier ter tafel hebben liggen, een goed, realistisch en constructief amendement is. Als de wethouder zegt – zo heb ik hem in elk geval beluisterd – dat de heer Overbosch namens de Partij van de Arbeid al de eerste keer met een voorstel komt om geld te besteden, vind ik dat buitengewoon kort door de bocht, want goedkoop is duurkoop. Dat is ook wat ik heb gezegd over het rapport van de RKC: ik had veel liever gehad dat daar iets meer tijd en geld voor waren uitgetrokken. Dan hadden we op dit moment toch een andere discussie gehad.

De **voorzitter**: Maar helaas geeft de provincie daar op dit moment gewoon geen enkele ruimte voor.

De heer **Overbosch** (PvdA): Dat weet ik niet. Niet geschoten is altijd mis. Ik vind dat u op voorhand te pessimistisch bent, want de provincie zal ook openstaan voor goede argumenten – ik vind dat wij die hebben – om echt te proberen om het financiële systeem en de door mij in mijn eerste termijn genoemde punten uit te werken en handen en voeten te geven. Als de provincie hier bestuurlijk goed mee omgaat, zal ook zij het van belang vinden dat wij met elkaar goed gericht gaan investeren in het veranderen en het verbeteren van die politieke cultuur. Ook in de provincie speelt dit en ook daar weet men dat men niet als een soort manager van een groot bedrijf kan zeggen: I want that culture by monday. Zo werkt het niet.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Er is € 75 miljoen meer uitgegeven dan er binnenkwam. Dat was in de onderzoeksperiode van 2002 tot en met 2015 of 2016; dat weet ik niet meer precies. De grootste stijgingen waren tussen 2009 en 2015. Het gaat dus om € 75 miljoen op een begroting van ongeveer € 60 miljoen. Iedereen die hier op straat over spreekt, zegt: wat gaan jullie daaraan doen, hoe gaan jullie dit oplossen en dit kan toch niet? Mensen die de lokale politiek niet zo goed kennen, zeggen ook meteen: is het college nog niet afgetreden? Dan moet je uitleggen dat dat het afgelopen jaar eigenlijk vertraagd, stapje voor stapje, is gebeurd. Wat wij natuurlijk niet gaan doen, is het hiervoor verantwoordelijk houden van het huidige college, want dat zijn allemaal mensen die er pas een jaar zitten. Wat wij wel moeten doen, is aan de mensen in Voorschoten verantwoording afleggen over hoe dit heeft kunnen gebeuren en hoe we gaan voorkomen dat dit nog een keer gaat gebeuren. Het verbaast mij heel erg dat de verdedigingslinie tegen verder onderzoek is: we kunnen niet meer geld uitgeven. Ja, dat klopt, maar alleen al in deze collegeperiode – dat is de enige die ik heb meegemaakt – hebben we een aantal keren voor beslissingen gestaan waarbij we inderdaad zoiets hadden moeten bedenken, bijvoorbeeld toen er zomaar ineens € 1 miljoen weggetoverd kon worden voor belastingverlaging of zomaar € 0,5 miljoen voor een voetbalveldje. Toen hadden we daaraan moeten denken. Nu we gaan uitzoeken hoe het

beter moet en verantwoording gaan afleggen, is er ineens geen geld. Ik vind dat heel raar en ik kan dat ook niet uitleggen aan de mensen in Voorschoten.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Het voorstel van de SP voor een onderzoek en het voorstel van de PvdA voor een externe deskundige vinden wij heel constructief. Daar is geen verdedigingslinie nodig. Democratie kost geld, lees ik net en dat klopt. Ook het herstellen van het vertrouwen van burgers in hun gemeentebestuur kost geld. Er is net gezegd dat we dat dan eerder hadden moeten bedenken. Ja, dat klopt, want er was al eerder aanleiding voor een onderzoek. De voorstellen zijn door GroenLinks dus welwillend ontvangen. Wij zien echt dat het heel veel gaat kosten om het vertrouwen van burgers terug te winnen. Toch zien wij ook nog een andere opgave: hoe behouden we de voorzieningen in Voorschoten? Dat is voor ons de afweging die bij ons de wijzer laat doorslaan naar: laten we het dan niet doen. Maar de redenen voor het onderzoek en voor een externe deskundige begrijpen wij en kunnen wij helemaal steunen. We zullen toch op de een of andere manier hiermee om moeten gaan. Het is goed dat de discussie nu is begonnen en dat we zo open met elkaar in gesprek zijn. Ik wil de sprekers daar heel erg voor bedanken, want ik denk dat dit nu inderdaad is wat er moet gebeuren. Niet afwimpelen, niet over andere zaken gaan hebben, maar gewoon: hier gaat het om; dit waren de keuzes en wat hebben wij gedaan? En in gesprek gaan met de bevolking over: hoe heeft het zover kunnen komen?

De wethouder gaf aan dat het college denkt dat het zonder externe begeleider en ook voor 1 januari kan. Wij nemen dat heel graag aan, maar zoals ik al eerder zei, weten wij dat je daadkracht ook moet kunnen uitvoeren. Je moet jezelf de middelen geven om dat te doen. Voor ons is dit nog echt een twijfelpunt. Ik doe niets liever dan met een boterkogel op koppen schieten, maar ik denk dat dat nu even niet zo handig is voor de teambuilding. Ik denk dat ik toch even een schorsing wil voor overleg. U hoort de twijfel en we moeten dit even goed met elkaar uitspreken binnen de fractie. Ik vraag dus om een korte schorsing.

De **voorzitter**: Dan geef ik u daarvoor nu de gelegenheid, want er zijn verder geen sprekers in de tweede termijn.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: De fractie van GroenLinks kan nog iets langer nadenken, want de wethouder heeft behoefte om te reageren op een aantal dingen die in de tweede termijn gezegd zijn.

Wethouder **Binnendijk**: Voorzitter. Er zijn nog een paar dingen die ik wil zeggen. De heer Van der Meij zegt dat er heel veel is uitgegeven aan wegen en infrastructuur. Ik denk dat hij daar gelijk in heeft, maar we kunnen dat niet meer terugdraaien. Zoals ze in Utrecht zeggen: gemorst water kunnen we niet meer oprapen. Er zijn wel allemaal goede dingen mee gebeurd, maar we kunnen dat niet meer terugdraaien. Als de heer Van der Meij zegt dat hij nu extra geld wil uitgeven aan cultuur, vindt hij in mij een tegenstander. Als hij zegt dat hij geld aan cultuur wil uitgeven maar dat hij de uitgaven voor wegen en infrastructuur wil

verminderen, zodat het budget hetzelfde blijft, vind ik dat een politieke keuze. Dan moeten we het daarover hebben, maar het gaat mij er voornamelijk om dat de tijd van het uitgeven van extra geld en van extra investeringen even voorbij is. We zullen het echt een paar jaar even wat anders moeten doen.

De heer **Van der Meij** (D66): U hebt precies aangegeven wat ik bij mijn vijfde punt ook heb gezegd, namelijk minder investeringen in steen en asfalt en dat mindere zo veel mogelijk gebruiken voor datgene waar wij als D66 wat meer aan willen uitgeven. We zijn het dus helemaal met elkaar eens.

Wethouder **Binnendijk**: Ik weet niet of wij het eens zijn, maar ik vind dit in ieder geval een politieke keuze. In ieder geval financieel is dat wat mij betreft in orde, als u in ieder geval maar niet méér gaat uitgeven. De keuze is dan politiek, maar daar hoor ik u dan graag over.

Tegen de heer Overbosch zeg ik dat ik de Partij van de Arbeid niet als niet-constructief zie; laat ik dat helder zeggen. Ik begrijp ook wel dat een externe begeleider zou helpen en het proces zou kunnen versnellen en misschien ook beter zou kunnen maken, maar ik wil wel heel graag aangeven dat we het geld gewoon niet hebben en dat we toestemming nodig hebben van de provincie. Gelet op alle discussies over de financiering van het Rekenkamerrapport, waar ik ook zijdelings bij betrokken ben – maar uw griffier des te meer – kan ik eigenlijk met de grootst mogelijke zekerheid zeggen dat de provincie dit niet zal goedkeuren. Daarnaast wil ik graag meegeven dat een mevrouw van de provincie hier in de commissievergadering een heel referaat heeft gehouden met het pleidooi dat Voorschoten gewoon minder moet uitgeven. Ik denk dat de provincie Zuid-Holland ook met meer dan grote belangstelling kijkt naar dit soort vergaderingen en zeker ook naar de begrotingsvergaderingen, want zij zou heel graag een soort gedragsverandering willen zien bij de gemeente Voorschoten. In dat kader – dus behalve financieel en in het preventief toezicht – zou ik dus ook graag qua gedrag dat we willen laten zien aan de provincie, sterk in overweging willen geven om het amendement niet te steunen, hoewel ik het inhoudelijk wel begrijp. Ik heb erover gezegd wat ik heb gezegd. Ik raad het amendement echt ten sterkste af.

Ik vind dat het met de motie van de heer Maassen over een raadsenquête iets anders ligt. Ik denk dat dat ook voor de provincie anders zal liggen. De heer Overbosch wist exact het jaartal te noemen. Het is echt een instrument waarvan de gemeenteraad gebruik kan maken. Het is een democratisch recht van de gemeenteraad. Ook dat wil ik echt nog een keer ten stelligste afraden. Het kost gewoon heel veel tijd en inzet. Ik denk dat u straks bij het zien van de begroting, die wij vrijdag 6 oktober naar de raad zullen sturen – wij hebben dus al enige voorkennis over wat daarin komt te staan – het geld liever besteedt aan andere dingen dan aan een raadsenquête.

De **voorzitter**: Mevrouw Lamers, naar aanleiding van de schorsing.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Wij hebben overleg gehad met elkaar. Wij zien hoe belangrijk het is om een stevig gemeentebestuur te hebben, om goed te weten wat er gebeurd is en om de bevolking te laten zien dat wij bereid zijn om onszelf in de spiegel aan te kijken en uit te zoeken wat er gebeurd is. Dus nogmaals, wij zien dit en wij begrijpen beide voorstellen ontzettend goed. Democratie krijg je niet op een koopje; punt. Maar voor ons speelt ook dat we binnenkort inderdaad moeten gaan besluiten over draconische bezuinigingen. Hoe sympathiek we de voorstellen ook vinden, op dit moment willen we geen extra kosten gaan maken voor zo'n onderzoek of voor een externe begeleider. Het college denkt dat het zonder externe begeleider en voor 1 januari kan. Wij antwoorden daarop: laat dat maar zien. Wij gaan dat ook volgen. Het is heel belangrijk hoe wij nu zelf hiermee en met de begroting omgaan. Laten we een beroep op de burgers doen om alert te zijn. Op 1 januari kijken we of het gelukt is. Als dat onverhoopt niet zo uitpakt, ook al is er gezegd dat het wel zo zal zijn, kunnen we altijd nog een volgende stap bedenken.

De **voorzitter**: Ik stel voor om nu over te gaan tot de besluitvorming.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Mag ik nog heel even? We hebben ons geconcentreerd op de externe begeleider, maar er is nog een eerste beslispoint over het opnemen van de bedenkingen uit de commissie in het vaststellen van het onderzoek. Dat steunen wij wel. Mocht dat los van elkaar kunnen, dan zou dat dus mooi zijn.

De **voorzitter**: Nu raak ik de weg even kwijt.

De heer **Overbosch** (PvdA): In het concept had ik het eerste beslispoint aangevuld met "met inachtneming van de gemaakte kanttekeningen", maar dat heb ik eruit gehaald en in de considerans gezet.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Dan kan het dus niet.

De **voorzitter**: We gaan over tot de stemmingen.

In stemming komt amendement 010 van de PvdA.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP en de PvdA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Overbosch** (PvdA): Voorzitter. Het amendement is weggestemd. Dat spijt mij, maar ik zal het hoofdvorstel toch steunen, ook onder het motto: het is helder hoe we erover denken, maar iets is beter dan niets en we moeten echt iets doen.

Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 030 van de SP.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fractie van de SP ervoor heeft gestemd.

8. Beleidsplan Sociaal Domein 2017–2020 (raadsregistratienummer Z/17/011442/34908/2)

De **voorzitter**: Mag ik de fracties van D66, GroenLinks, de SP en de PvdA wijzen op het geringe aantal minuten dat zij voor de rest van de vergadering nog hebben?

Mevrouw **Schrijver** (ONS Voorschoten): Mevrouw de voorzitter. We hebben in de commissie Mens en Samenleving uitgebreid gesproken over het ontwerpbeleidsplan Sociaal Domein. Wij willen onder andere bereiken dat alle groepen in de samenleving zich bewust worden van mensen met een beperking om zo een inclusieve samenleving te creëren en dat zo veel mogelijk informatie en voorzieningen toegankelijk zijn. In dat kader heeft ONS Voorschoten tegen het college de wens uitgesproken om de ongehinderd app in het uitwerkingsplan mee te nemen. Het doel van die ongehinderd app is om de toegankelijkheid in Voorschoten te vergroten. Met deze app kan iedereen op ieder moment van de dag toegankelijkheidslocaties vinden en zelf eventueel toevoegen en beoordelen.

In de memo die aan de stukken voor dit agendapunt is toegevoegd, wordt weergegeven dat men destijds bij de introductie van de ongehinderd app heeft afgezien van deelname, omdat er onduidelijkheid bestaat over het uiteindelijke gebruik. Wassenaar heeft zo'n app en we zouden naar haar bevindingen kunnen vragen, zodat wij de in de memo bedoelde onduidelijkheden over het uiteindelijke gebruik weg kunnen nemen. Als deze app wel aan de verwachtingen voldoet waarvoor de app dient, verzoeken wij het college om deze app vanavond niet in de prullenbak te werpen maar alsnog mee te nemen in het uitwerkingsplan.

Mevrouw **Okma** (D66): Voorzitter. Wij hebben kennisgenomen van het Beleidsplan Sociaal Domein en we waarderen de inzet van de gemeente om met de betrokken zorgverleners tot afspraken te komen om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de zorgvragen van Voorschotenaren, ofschoon we het nog mooier hadden gevonden als er ook veel meer met cliënten was overlegd. Ook complimenten voor de verbeterslag die het ambtelijk apparaat na de commissievergadering heeft gemaakt. Wij vinden dat een aantal zaken heel duidelijk in het document zijn aangegeven, zoals preventie, waar wij ook zelf heel vaak op hameren. We zijn echter helaas van mening dat het stuk nog niet klaar is voor inspraak. We hebben hiervoor vijf argumenten, die ik kort langs zal lopen.

We missen in het stuk een heldere verwijzing naar gemeentelijke ondersteuning van het verenigingsleven. De wethouder heeft gezegd dat hij het rijke verenigingsleven in ons dorp wel graag zou willen ondersteunen, maar we hebben dat niet teruggevonden en wij zouden graag nog van de wethouder horen of hij dat wil gaan doen.

D66 wil dat de toegang tot maatwerkoplossingen laagdrempelig blijft. Er gaat nu een verschuiving plaatsvinden van maatwerkvoorzieningen naar meer collectieve voorzieningen, maar de bedoeling van de wet is juist dat er meer maatwerk mogelijk is. Laat ik een voorbeeld noemen: hulp bij opvoed- of opgroei problemen is echt maatwerk. Ook al zijn er meer jongeren die opgroeien in een uitkeringssituatie of in een eenoudergezin en ook al zijn er überhaupt meer jongeren in Voorschoten, toch willen wij graag dat zij maatwerk kunnen krijgen bij dit soort problemen. Ook op de arbeidsmarkt kan niet alles klassikaal. Wij willen dat ook een individueel coachgesprek voor degenen die in die klassikale ondersteuning vastlopen, moet kunnen. We hebben een brief gekregen waarin ons duidelijk is aangegeven dat het niet werkt zoals het nu gaat.

We vinden het ook heel belangrijk dat we een aantal belangrijke beleidsdoelen van de wet missen. Dat is het derde punt dat wij missen. Wat zijn de beleidsdoelen ten aanzien van de geestelijke gezondheidszorg, in het bijzonder de psychische hulp aan jongeren? Wat zijn de doelen ten aanzien van het voorkomen van huiselijk geweld of kindermishandeling? Op dit punt dienen we een motie in. De motie luidt:

"Motie 031.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 28 september 2017,

gelezen het beleidsplan sociaal domein;

gehoord de beraadslagingen in de raad;

gelezen de beantwoording van de technische vragen;

gehoord de reactie van de wethouders;

is van mening dat:

- de gemeente een complexe taken heeft te vervullen in het sociaal domein;*
- het college deze complexe taken en de beide behorende kaders grotendeels heeft beschreven in het Beleidsplan Sociaal Domein;*
- het plan aan kracht wint door enkele doelen voor het beleid helder te omschrijven;*
- het plan aan kracht wint door indicatoren voor de monitoring op te nemen;*

- *het gaat om kwetsbare mensen die steun behoeven bij opvoedondersteuning, bij geestelijke problemen en het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling;*
- *de gemeente goed moet communiceren aan de inwoners, aan laaggeletterden in het bijzonder;*

besluit:

- *het college op te roepen de uitkomsten van de beraadslagingen meer te integreren in het beleidsplan;*
- *roept het college op om de beleidsdoelen voor opvoedondersteuning, het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling en de geestelijke gezondheidszorg (onder meer voor jongeren) helder te omschrijven in het Beleidsplan Sociaal Domein;*
- *roept het college op om toegankelijke informatie te bieden aan laaggeletterden in onze gemeente;*
- *verzoekt het college de uitvoeringsplannen ter bespreking aan de commissie M&S voor te leggen;*
- *roept het college op om aan de raad een voorstel voor monitoring voor te leggen,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Het vierde punt dat wij nog niet voldoende vinden, is wat de gemeente gaat doen voor mensen die ernstig ziek zijn. We gaan schuiven van curatief naar preventief. De budgetten worden ook veel meer gericht op preventie, maar er zijn ook mensen bij wie preventie niet veel uithaalt. Wij vinden dus dat dat verschuiven van de budgetten verantwoord moet gebeuren.

Last but not least moet de raad zelf bepalen waarop hij via gegevens, cijfers en monitoring gaat sturen. Het is belangrijk dat niet het uitvoeringsapparaat maar wij zelf vaststellen waarover wij geïnformeerd willen worden. Ik roep de wethouder er dus toe op om dit toe te zeggen: laat dat vaststellen door de raadsleden.

Gelet op dit soort losse eindjes en ontbrekende doelen zien wij graag nog een keer het beleidsplan terug voordat het de inspraak in gaat.

De heer **In 't Veen** (VVD): Voorzitter. Het voorliggende raadsvoorstel met de beleidsrapportage is vorige week in de commissie uitgebreid besproken. Er zijn goede dingen gezegd en gevraagde toezeggingen zijn opgenomen in de memo, die wij onderschrijven. Dat is een uitstekende aanvulling op de voorliggende beleidsrapportage. Ik denk dat hiermee alles is gezegd en geregeld. Wij zullen de motie van D66, waarin staat dat bepaalde punten zouden ontbreken, dan ook niet steunen. Naar ons oordeel heeft de wethouder daar vorige week ook al antwoord op gegeven. Hij heeft duidelijk aangegeven dat deze punten min of meer al verwerkt zijn in de voorliggende beleidsrapportage. Wat ons

betreft kan het stuk nu dus aan de maatschappelijke organisaties en cliënten worden voorgelegd voor verdere advisering.

Ik wil nog wel één ding benadrukken. Het lijkt mij goed dat dit nieuwe beleid voor het sociaal domein heel nauwgezet in samenwerking met de desbetreffende commissie in Wassenaar verder wordt uitgevoerd om te voorkomen dat bepaalde zaken te veel uiteen gaan lopen en dat we weer met verschillende beleidsaspecten zitten. Die samenwerking zou doelmatiger en kostenbesparend zijn. We zouden dus graag willen dat de verdere behandeling in de commissies plaatsvindt, waarbij de raden uiteraard zelfstandig daarover besluiten.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Voorzitter. Voor ons ligt het Beleidsplan Sociaal Domein. Het gaat om vier sociale wetten, waarvoor we met z'n allen vijf doelen hebben bedacht en waarbij we feitelijk prioriteit gaan geven aan acht thema's. Die hebben we goed benoemd; ze staan netjes op bladzijde 20. We hebben in de commissie uitgebreid met elkaar besproken of die doelen nu goed zijn en wat daarvan uitgebreid moet worden. Daar heeft de heer Mol met behulp van zijn ambtelijke mensen een keurige memo over geschreven, waarvoor dank. Wij zijn bijzonder blij met de aangebrachte aanvullingen, in het bijzonder met de referentie aan het verdrag voor de rechten van mensen met een beperking. Dat gaan we gebruiken als een paraplu voor de verdere uitwerking van dit plan. Dank daarvoor, wethouder; dat is prettig.

Naar aanleiding van de commissievergadering hebben wij in de fractie nog eens goed met elkaar gesproken: waar maken wij ons nu zorgen over en hoe gaan we als CDA in deze materie zitten? We zijn tot de conclusie gekomen dat we die doelen en de aangebrachte aanvullingen kunnen steunen. Daarover mag geen misverstand bestaan. Wel zijn we tot de conclusie gekomen dat wij als CDA-fractie graag sturing en grip willen blijven houden op dit belangrijke beleidsdomein. Daarbij kijken wij ook naar de begroting: hoe houd je dan grip, hoe maak je beleid enzovoorts? Wij komen tot de conclusie dat we in zo'n begroting drie vragen beantwoorden: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag dat kosten? De eerste W-vraag, wat willen we bereiken, staat volgens mij in het plan. Ten aanzien van de derde W-vraag, wat mag dat kosten, hebben we volgens mij vorig jaar binnen de gemeenteraad goede afspraken gemaakt over welke middelen we uitgeven op het sociaal domein. Dan blijft de tweede beleidsvraag over: wat gaan we doen om die beleidsdoelen te bereiken? Dat is eigenlijk het laatste ontbrekende puzzelstukje in dit verhaal. Daarvan staat in het raadsvoorstel dat we dat in het voorjaar van volgend jaar kunnen verwachten. In dat kader hebben we een korte vraag aan wethouder Mol: kan hij de raad nog eens toezeggen dat wij die uitvoeringsplannen echt in het voorjaar tegemoet kunnen zien? Met het oog op de grip en de sturing die wij als CDA-fractie willen hebben op dit belangrijke domein, vragen wij ook of wij dan ook nog met elkaar in dit gremium over die uitvoeringsvraagstukken kunnen discussiëren. De reactie op deze vragen zien wij graag tegemoet.

De heer **Overbosch** (PvdA): Voorzitter. Om te beginnen sluit ik mij aan bij de laatste vragen van de heer Van Oostrum van het CDA. In de commissie heeft de Partij van de Arbeid positief

gereageerd op het Beleidsplan Sociaal Domein, ook gelet op de eerdere besluitvorming in de gemeenteraad. Ik heb nog een aantal vragen. In het memo met de beschrijving van de uitvoering van de toezeggingen van de wethouder in de commissie wordt aangegeven dat de inspraak zal plaatsvinden via publicatie van het elektronisch gemeenteblad. Dat roept bij mijn fractie de vraag op of dit betekent dat de instellingen die zich in Voorschoten op dit terrein bewegen, nu zelfstandig moeten reageren. Of gaat de gemeente toch ook nog actief in ieder geval een brief sturen naar de instellingen die bij de gemeente bekend zijn, in de zin van: beste mensen, let op?

Wij vinden het, ook gelet op eerdere vragen die hier vanavond zijn gesteld, van belang om van de wethouder te horen hoe wij omgaan met de inspraakresultaten. Worden die echt duidelijk zichtbaar gemaakt voor de raad en worden zij voorzien van een bestuurlijke afweging van de kant van het college? Of moeten wij dit anders zien? Dan heb ik het niet in eerste instantie over de uitvoeringsplannen. Dat is een ander spanningsveld waar wij tegen aanlopen, maar ik vind het toch wel van belang dat de gemeenteraad die inspraakresultaten kan zien en kan wegen.

Een ander punt is dat wij vorige week de uitgestelde armoedeconferentie hebben gehad. Ik was erg positief over de inleiding die we daar hebben gehad, maar ook over de gesprekken met de instellingen. Gelukkig waren ook heel veel raads- en commissieleden aanwezig. Ik ga geen voorbeelden noemen; die heb ik hier wel staan, maar die laat ik nu achterwege. Mijn hoofdvraag is hoe en op welk moment wij de resultaten van deze armoedeconferentie met elkaar gaan wegen. Doen we dat bij het bespreken van de inspraakresultaten of kijkt de wethouder daar anders tegenaan?

Tot slot: ik wacht de reactie van het college op de motie van D66 af.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Er ligt een heel uitgebreid plan voor, dat vrij diep op de materie ingaat. Dat moet ook, want het is een belangrijk onderwerp. We hebben hier in de commissie uitgebreid inhoudelijk over gesproken. Ik heb toen namens mijn fractie allerlei inhoudelijke punten naar voren gebracht. Die zal ik nu niet herhalen. Vanuit het college is wel gereageerd op onze vraag hoe er gestuurd gaat worden op al die dingen die ook belangrijk zijn en die er niet in staan, bijvoorbeeld armoede bij kinderen. Hoe ga je nou bekijken of je je doelen haalt? Er is een nieuwe reactie: we werken daar gewoon aan; we hebben nog niet al die indicatoren; dat gaat allemaal niet in één keer, want dat is een lopend proces. Dat begrijpt mijn fractie. Deze notitie gaat nu ter inspraak naar het veld, naar de mensen die zich betrokken voelen maar ook naar de organisaties die betrokken zijn. Mijn fractie wacht af wat daaruit komt. Dan komt deze notitie opnieuw terug in de raad. We zullen zien of zij dan weer een stukje sterker is geworden. Wij kijken daarnaar uit.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Het college heeft geluisterd naar de inbreng uit de commissie en heeft opmerkingen verwerkt, waarvoor dank. Toch hebben wij heel kort nog enkele opmerkingen. Verwerkt Wassenaar ook de Voorschotense inbreng? Komen de

uitkomsten van de sociale conferentie terug in het beleidsplan? Hoe gaat dat gerealiseerd worden?

Wij willen ook opmerken dat een betaalde baan geen garantie is voor een schuldenvrij leven. Wij zouden graag toegevoegd zien dat zich een grote nieuwe groep armen heeft ontwikkeld, mensen met flexwerk, met een inkomen onder de bijstandsgrens. Deze mensen zijn vaak slecht geïnformeerd over hun rechten op aanvullende bijstand en moeten daarom als kwetsbare groep in het beleid genoemd worden.

Wij sluiten ons aan bij de opmerking van D66 dat om allerlei redenen de trend juist is om meer maatwerk te doen. De bij punt 4 genoemde onderdelen moeten integraal onderdeel zijn van het beleid. Ik ga nu alleen in op laaggeletterdheid. Het noemen daarvan in een casus vinden wij echt te weinig. Het is een vrij breed probleem. Bij laaggeletterdheid gaat het ook om mensen die kunnen lezen maar die niet in staat zijn om teksten te begrijpen, omdat hun leesvaardigheid tekortschiet. Vandaar dat wij deze punten in de motie van D66 steunen.

Tot slot: alle deelnemers aan de sociale conferentie moeten naar onze mening worden geïnformeerd over de inspraak en over waar ze de informatie kunnen vinden.

Wethouder **Mol**: Voorzitter. Ik ben eigenlijk nog een beetje opgewonden en vol energie door de vorige discussie. Ik moest mijzelf dus een beetje herstellen voor deze discussie. Ik ben blij met alle inbrengen van alle fracties, want er zijn heel veel complimenten uitgedeeld over de kwaliteit van het stuk. Het is ook een heel mooi stuk. We zijn de mensen van de afdeling MO die daar heel hard aan hebben gewerkt, daar ook heel dankbaar voor. We hebben er in de commissievergadering al heel diepgravend met elkaar over gesproken. Daarbij zijn we heel diep op de materie ingegaan. Voor zover dat mogelijk was, hebben we toezeggingen gedaan om het stuk op bepaalde punten aan te scherpen.

Vanavond vragen wij de raad eigenlijk om dit beleidsplan nu voor inzage vrij te geven, conform de procedure die we daarvoor met elkaar hebben afgesproken. We hebben het afgelopen jaar hard gewerkt om betrokken organisaties mee te nemen. Daar zijn ook bepaalde prioriteiten uit gekomen. Wat we eigenlijk met dit beleidsplan hebben willen bereiken, is een heel begrijpelijk, toegankelijk beleidsplan, geen diepgravend totaal en, in het Duits, dus ook geen soort "Gesamtkunstwerk" waarin alles verenigd is. Dat is dit niet. Het is een ladekastje waar we in de toekomst dingen aan toe gaan voegen, maar het is eigenlijk vooral een stip op de horizon: waar willen we met z'n allen op het gebied van het sociaal beleid eigenlijk naartoe? Dit beleidsplan is het "wat". We gaan de komende tijd ook met werkgroepen aan de slag om voor bepaalde zaken dingen uit te werken; dat zijn de uitvoeringsplannen. We werken er binnen het programma Samenwerken in het sociaal domein ook aan om vanuit monitoringsturing op het gebied van regie en integraliteit zaken uit te werken. Daar is de raad recent over geïnformeerd in de informatiebrieven. Eigenlijk proberen we het motorblok steeds te verbeteren. Met het veld gaan we nu werken aan uitvoeringsplannen. Daar komen we aan het begin van het jaar bij de commissie op terug. Ze

worden hier ook gepresenteerd door de werkgroepen. We willen het hele veld meenemen in de ontwikkeling van het sociaal domein. Het is niet alleen qua effect een inclusief plan; ook qua betrokkenheid moet het een inclusief plan zijn. Daar hebben we het afgelopen jaar ook hard aan gewerkt.

Niet alles is even scherp en gedetailleerd in dit beleidsplan genoemd. Er zijn vanavond heel specifieke zaken genoemd, bijvoorbeeld op het gebied van huiselijk geweld. Dat is iets wat past in het bredere beleidsdoel veilig opgroeien en in het uitwerken van het beleid dat gericht is op veilig leven en veilig opgroeien in Voorschoten. Als we daar beleid op willen maken, maken we uitvoeringsplannen en kijken we in de monitor of aan bepaalde zaken is voldaan en of dingen veranderen. De raad is recent hierover geïnformeerd in een informatiebrief en we hebben de monitor meegestuurd. Daarin zijn ook bepaalde ontwikkelingen te zien. Het is niet helemaal en totaal compleet. We hebben met het veld acht prioriteiten aangegeven en we hebben in deze gemeente allang vijf hoofddoelen vastgesteld. We hebben ook een monitor, die op basis van die vijf hoofddoelen vorm wordt gegeven. Daar is de raad zelf een tijdje geleden mee akkoord gegaan. We bekijken met elkaar hoe we dat kunnen verbeteren.

Mevrouw **Okma** (D66): Ik hoor u zeggen: "We willen daar beleid op maken". Uit de cijfers en uit de beantwoording van vragen blijkt dat er eigenlijk veel meer Veilig Thuis-meldingen zijn. Zou er dan niet wat meer invulling aan het beleid moeten worden gegeven? Zijn de door u genoemde algemene doelen misschien niet specifiek genoeg voor de situaties waarin jongeren te maken hebben met geweld?

Wethouder **Mol**: Dat denk ik niet. Volgens mij hebben we de doelen voor deze prioriteit heel mooi, heel breed en toegankelijk opgeschreven. U weet dat wij hierover vrij recent de directeur van de RDOG op bezoek hebben gehad, die we kritisch hebben ondervraagd over wat er gebeurt op het gebied van huiselijk geweld. Daar is ook een stevig plan van aanpak voor gepresenteerd en we houden dit ook goed in de gaten. Ik geloof dus niet dat dat het geval is. Volgens mij is dit in het beleidsplan goed omschreven. U hebt van een aantal specifieke zaken gevraagd of die niet in dit stuk thuishoren. We moeten komend jaar voor een aantal zaken wettelijk beleid maken. Die vinden dus komend jaar hun weg naar de raad.

Ik reageer nu op de door de fracties gestelde vragen. ONS Voorschoten stelde een vraag over de ongehinderd app. Dat punt gaat eigenlijk ook heel erg in op het doel van toegankelijkheid. De app kost geld. We hebben ervoor gekozen om de app in Voorschoten niet te implementeren. Navraag leert ook dat de ervaringen in Wassenaar eigenlijk niet zo heel erg positief zijn. Wij willen er dus voor kiezen om de app niet in te voeren. We gaan nog een keer met de raad in gesprek over de agenda op het punt van de toegankelijkheid: hoe vergroten we in het ambtelijk apparaat het bewustzijn over toegankelijkheid? Eigenlijk moeten we daar op zo'n moment over in gesprek gaan, maar ik wilde alvast aan de raad meegeven dat de ervaringen met de ongehinderd app eigenlijk niet zo goed zijn.

Mevrouw Okma heeft een aantal vragen gesteld over maatwerk en collectieve aanpak. Het is natuurlijk nooit zo dat er geen maatwerk meer voorhanden is als dat noodzakelijk is, maar wij zien buiten dit huis dat we voor sommige problemen heel goed collectieve oplossingen vorm kunnen geven waarmee bepaalde groepen heel goed geholpen zijn, waardoor we nu een beetje moeten wrikken in de beschikbaarheid van bepaalde budgetten. Bijvoorbeeld als mensen dementerend zijn, weten we dat we een soort kamer kunnen inrichten. Als voorbeeld is de Odensekamer genoemd, waar mensen kunnen inlopen en voorlichting kunnen krijgen. We willen bekijken of we daarvoor middelen kunnen losmaken, maar mevrouw Okma heeft er helemaal gelijk in dat voor heel veel zaken maatwerk heel gewenst is. Daar hebben we ook de ruimte voor. We zitten nu in de pilot Prestatiedenken. Daarin werken alle betrokken organisaties samen door eens in de twee weken met elkaar casuïstiek te bespreken om te bekijken bij welke organisatie een bepaalde casus het beste kan worden opgelost. We zien ook het belang van één-op-ééncontact, helemaal op het gebied van het arbeidsmarktbeleid. Wij als Voorschoten hebben het geluk dat we binnen de arbeidsmarktregio een heel sterke persoon hebben, mevrouw Chantal Ekkel, die heel goed met werkgevers in gesprek gaat en precies weet wie zij daaraan moet koppelen. Daar gaan we gewoon mee door. Het is niet zo dat er nu maatwerk verloren gaat. Volgens mij heb ik de punten met betrekking tot opvoed- en opgroeimogelijkheden beantwoord, evenals de punten over de doelen met betrekking tot de geestelijke gezondheidszorg en het voorkomen van huiselijk geweld. Daar hebben wij gewoon ons beleid voor. We kijken ook sterk naar de ontwikkeling van dat soort cijfers, die ook in de monitor staan. Daar heeft de raad de doelen voor vastgesteld en die blijven we doorontwikkelen in het programma Samenwerken in het sociaal domein.

Ik dank de VVD-fractie voor de gemaakte opmerkingen. De toezeggingen zijn inderdaad overgenomen. We kunnen ons ook volledig aansluiten bij de door de heer Van Oostrum gegeven samenvatting. Hij vroeg: hoe zit het nou in elkaar? Dit is de visie: waar willen wij naartoe? We gaan uitvoeringsplannen met het maatschappelijk veld maken: hoe kunnen we met elkaar uitvoering geven aan de door het veld opgestelde prioriteiten? In het programma Samenwerken in het sociaal domein werken we aan hoe we in dit huis in de motorkap dingen beter vorm kunnen geven, zodat we de ontwikkelingen in het sociaal domein goed kunnen aansturen en monitoren. Ook die monitoring blijft een punt van ontwikkeling. De vraag van de heer Van Oostrum over de drie W-vragen is eigenlijk: wat gaan we nou doen? Dit is de visie. Die leggen we nu ter inzage en die komt met alle inspraak terug. Dan ga ik het er weer met de raad over hebben. Wat is nou het mooie? Met de werkgroepen waarmee we aan de slag zijn, gaan we presenteren wat er in die plannen van aanpak komt. Die plannen presenteren we en als het kan, zetten we ze ook op schrift en sturen we die de raad ter informatie toe, want we vinden het belangrijk dat de raad goed betrokken is. Als er dingen in staan waar de raad helemaal gillend gek van wordt, gaan we daar nog eens goed over nadenken. We stellen de visie voor de inspraak vast. Die komt straks terug. We willen de raad meenemen in hoe we dit gaan uitvoeren. Die uitvoeringsplannen worden dan niet vastgesteld.

Ik dank de Partij van de Arbeid voor de positieve opmerkingen. In het voortraject hebben we heel veel organisaties en ook cliëntenraden meegenomen. Ik ben er een beetje huiverig voor om voor de inspraakvorm af te gaan wijken van de procedure die we in dit huis daarvoor hebben vastgesteld. We hebben er ook goed over nagedacht. Volgens mij moeten wij dit dus gewoon doen aan de hand van de procedure die we hebben vastgesteld.

De armoedeconferentie is een heel goede middag geweest. Er zijn ook heel interessante dingen uit gekomen. Een belangrijk punt voor ons – daarmee pak ik eigenlijk ook een opmerking over Werk en Inkomen mee die hier in het voorjaar aan de orde geweest – is dat het binnen het sociaal domein elke keer ons streven moet zijn om ons beleid laagdrempelig en toegankelijk te maken. Ook wij zijn er keer op keer verbaasd over dat dit beleid doordoesemd is met ingewikkelde afkortingen en vakjargon, terwijl het juist de bedoeling is dat we met ons beleid kwetsbare mensen bereiken die we willen laten zien dat de gemeente een oplossing voor hun problemen heeft en hen kan helpen. Uit die sociale conferentie kunnen we dingen halen die we snel kunnen oplossen. Die pakken we dan ook mee in het werkplan. Volgend jaar gaan we al werken aan een nieuw beleidsplan voor minimabeleid. Daarin kunnen we voor de lange termijn zaken meenemen. Als er wijzigingen uit komen, bijvoorbeeld in de besteding van bepaalde budgetten, omdat we naar aanleiding van de armoedeconferentie tot de conclusie komen dat een bepaalde voorziening voor een bepaalde groep niet voldoende is of voor een andere groep juist wel voldoende is, nemen we die mee in het nieuwe beleidsplan. Als er snelle winsten zijn, kunnen we die ook meenemen in het uitvoeringsplan.

De heer **Overbosch** (PvdA): De wethouder somt een groot aantal plannen op waarin een en ander verwerkt kan worden, maar we zitten hier in de gemeenteraad en ik mis duidelijkheid over de vraag wanneer wij als gemeenteraad beleidsmatig kunnen praten over de suggesties die in de armoedeconferentie naar voren zijn gekomen. We hebben hier in de raad discussie gehad over de volgorde tussen de armoedeconferentie en het beleidsstuk voor het sociale domein. Dat is gelopen zoals het is gelopen. Misschien ligt het aan mij, maar ik heb nog niet goed begrepen of we nog aan de bak komen of niet.

Wethouder **Mol**: Over dit punt bent u voor de zomer geïnformeerd in een informatiebrief die besproken is in de commissie Mens en Samenleving: wat gaan we doen met de uitkomsten van de armoedeconferentie? Daarin stond dat we de effecten van de sociale conferentie – ik vind "armoedeconferentie" een rotwoord – meenemen in de ontwikkeling van het beleidsplan dat gaat gelden vanaf 2019 en waaraan we in 2018 gaan werken. Als er quick wins zijn, nemen we die echter ook mee in het werkplan, zoals we dat begin 2018 aan de raad gaan presenteren.

Ook door de SP-fractie zijn zeer waarderende woorden over het beleidsplan gesproken. Er werd ook gevraagd wat we met de motie van GroenLinks en D66 gaan doen. Ik denk dat ik daar straks op terugkom. Ik maak even een bruggetje naar de fractie van GroenLinks.

De **voorzitter**: Heel veel tijd hebt u daar niet voor, hoor.

Wethouder **Mol**: Ik probeer nog even de discussie over te doen over de vraag of een betaalde baan wel of geen garantie is om uit een schuldensituatie te komen. Wij blijven van mening dat een betaalde baan uiteindelijk de beste manier is om mee te doen in deze samenleving, maar we hebben altijd een goed vangnet voor iedereen die niet mee kan komen. Het mooie is dat we een heel krachtig arbeidsmarktoffensief hebben, waardoor we ook een heel actief beleid hebben voor mensen die niet goed kunnen meedoen maar die een hulpje nodig hebben om naar een betaalde of begeleide baan begeleid te worden.

De motie zou ik toch echt willen ontraden, omdat een aantal genoemde punten geen onderdelen zijn van de in het beleidsplan genoemde prioriteiten. Als er zaken zijn die we wettelijk moeten uitwerken, komen we daar volgend jaar op terug. De monitoring op basis van de vijf doelen heeft de raad zelf al vastgesteld. Daar is de raad recent over geïnformeerd. We hebben aangegeven dat we binnen het programma Samenwerken in het sociaal domein die monitor ook blijven doorontwikkelen. Daar komen we volgend jaar gewoon op terug. Ik zou er echt heel huiverig voor zijn om elk jaar het hele beleidsterrein van het sociaal domein overhoop te gooien en allemaal dingen opnieuw vast te stellen, terwijl we gewoon bezig zijn met een doorontwikkeling aan de hand van hoofddoelen die door deze raad zijn vastgesteld.

Mevrouw **Okma** (D66): Het hoofddoel is dan "inwoners groeien veilig op" en u geeft in de beantwoording aan dat er eigenlijk meer meldingen zijn over kinderen die bij Veilig Thuis terecht komen. De situatie is nu dus niet zo dat zij veilig opgroeien. Het doel moet dus misschien worden aangescherpt. Hoe gaat u ervoor zorgen dat het niet een soort containerdoel is? U zegt eigenlijk dat het uitvoeringsplan voor Veilig Thuis het beleidsdoel is. Dat lijkt mij een beetje gek. Ik zou dus toch willen vragen of u dat niet wat meer kunt aanscherpen en duidelijker kunt noemen. Sorry, ik kan er toch niet helemaal mee leven dat u dit zo stelt.

Wethouder **Mol**: Ik denk dat ik mevrouw Okma op dit punt niet tevreden kan stellen. Wij hebben voldoende aangegeven dat in de monitor heel goed naar deze cijfers wordt gekeken. We hebben voor de zomer goed met de directeur van de RDOG gesproken over wat er nou aan de hand is bij Veilig Thuis. Heel belangrijke oorzaken van de stijging van het aantal meldingen zijn dat steeds meer organisaties Veilig Thuis weten te vinden en dat er vanuit de GGD heel goed gezocht wordt naar manieren om zaken beter hun weg te laten vinden bij de organisaties die die zaken moeten oppakken. We hebben een heel actief Centrum voor Jeugd en Gezin, dat hier heel erg bij betrokken is. Volgens mij hebben we dit daarmee voldoende afgedekt.

Wethouder **Rasch**: Voorzitter. Als ik het goed heb, staat er nog een opmerking van mevrouw Lamers open over laaggeletterdheid, dat zij mist in het beleidsplan. De verleiding is natuurlijk heel groot om alles erin te stoppen, terwijl we nu eigenlijk niet meer doen dan de kaders neerzetten van de nog te maken uitwerkingsprogramma's, maar laaggeletterdheid is

inderdaad een heel belangrijk thema. Het kan werken in de inhoudelijke doelen op het punt van eenzaamheid. Het heeft te maken met sociale contacten, met het thema "armoede en financiën" en ook met toegankelijkheid. Denk maar aan de correspondentie die wij hanteren; dat is ook een vorm van toegankelijkheid. Ik noem ook jongerenparticipatie. Het is een dwarsdoorsnede die overal doorheen gaat. Zolang ongeveer 10% van de Nederlandse bevolking laaggeletterd is, zou je kunnen veronderstellen dat ongeveer 2.500 Voorschotenaren laaggeletterd zijn. Dat zijn best grote aantallen. Misschien zijn wij bovengemiddeld beter af en zijn het er 2.000, maar het gaat om grote aantallen laaggeletterde mensen. Daar zal dus echt iets mee moeten gebeuren. Waarschijnlijk zullen wij gaan inzetten op vroegsignalering, want laaggeletterdheid ontstaat niet van de ene dag op de andere. Eigenlijk is het vaak een taalontwikkelingsstoornis. Dit zal terug moeten komen in de uitwerkingsplannen.

De **voorzitter**: Ik constateer dat er behoefte is aan een tweede termijn.

Mevrouw **Okma** (D66): Voorzitter. Het eerste punt dat ik tegen de heer Mol heb gezegd, is dat we een rijk verenigingsleven hebben en dat in dit plan niet staat dat dit vanuit het college wordt ondersteund. De wethouder heeft in de commissievergadering een soort suggestie gedaan in de zin van: misschien moet ik een verwijzing opnemen om te bekijken of we in het plan een link kunnen leggen naar de verenigingen die echt actief zijn in het sociaal domein. Ik ben dat niet tegengekomen en ik had dat wel opgevat als een toezegging. Ik hoop dus dat de wethouder nog daarop in kan gaan.

Het valt mij ook op dat de wethouder heel vaak de vraag niet beantwoordt wat hij in het kader van de verschuiving van curatief naar preventief doet voor mensen die ongeneeslijk ziek zijn. Misschien moet ik er dan maar over ophouden. Of is het toevallig dat de wethouder daar elke keer niet op ingaat?

De heer **Van Oostrum** (CDA): Voorzitter. Dank voor de beantwoording van de vragen, met name voor het antwoord dat de wethouder in het voorjaar nog terugkomt met de plannen. Ook het feit dat hij de uitvoeringsplannen hier gaat presenteren, doet ons deugd, evenals het feit dat we, als het – om de wethouder te parafaseren – te gek wordt, er nog zeker met elkaar over kunnen praten. Daar zijn wij blij mee.

Mevrouw **Schrijver** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Wij bedanken de wethouder voor zijn heldere antwoorden. We ondersteunen de opmerkingen van de heer In 't Veen van de VVD en we gaan akkoord met het ter inzage leggen van het stuk.

De heer **In 't Veen** (VVD): Mevrouw de voorzitter. Wij danken de wethouder voor alle toelichtingen op alle zaken. Naar ons oordeel worden alle aspecten die hier nog zijn besproken, uitgebreid gedekt door de beleidsnotitie en in de memo. Wat ons betreft kan het raadsvoorstel ter verdere advisering worden voorgelegd.

De heer **Overbosch** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de wethouder voor de beantwoording. Ik ben niet helemaal gerust op het punt van het publiceren van het elektronische gemeentebblad, maar we zullen kritisch blijven volgen hoe dat uitpakt.

De afweging ten aanzien van de motie van D66 en GroenLinks is lastig, maar ik neig er op dit moment toch toe om te zeggen dat de wethouder van mij het voordeel van de twijfel krijgt. Hij geeft heel duidelijk aan dat zijn intenties in elk geval positief zijn. Ik ga de motie op dit moment niet steunen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Ik bedank de wethouder voor de antwoorden en wij houden toch vast aan de motie vanwege de aandachtspunten.

Wethouder **Mol**: Voorzitter. Na afloop van de commissievergadering zijn door de voorzitter de door het college gedane toezeggingen volgens mij helder samengevat. Die zijn in de memo opgenomen. Ik worstel dus een beetje met de opmerking van mevrouw Okma dat ik een toezegging heb gedaan die ik niet heb opgevolgd. We hebben het hele dorp nodig om te werken aan een duurzaam systeem van welzijn en zorg. Daar horen ook de verenigingen bij en er wordt ook hard gewerkt om inclusief beleid met elkaar te maken. Volgens mij komt dat ook wel terug in de hoofddoelen. Hoofddoel 4 is een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning. Volgens mij hoort het daar ook bij. De gemeente is niet verantwoordelijk voor alles, maar wij werken er elke dag keihard aan om dat te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Soms doen we zelfs iets wat misschien niet automatisch bij onze bevoegdheden ligt en maken we bruggetjes naar organisaties omdat wij inwoners die zelf die stap niet kunnen zetten, even een stapje verder willen helpen. Wij proberen hier elke dag invulling aan te geven. Ik hoop dat ik op die manier de geuite zorgen zo veel mogelijk heb weggenomen.

De **voorzitter**: Ik wil nu overgaan tot de besluitvorming.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fractie van D66 ertegen heeft gestemd.

In stemming komt motie 031 van D66 en GroenLinks.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van GroenLinks en D66 ervoor hebben gestemd.

9. Benoeming in gemeenschappelijke regelingen

De **voorzitter**: De benoeming van de wethouders Mol en Rasch is een formaliteit die nog door de raad moet worden bekrachtigd. Kan de raad daarmee instemmen? Ik constateer dat de raad daarmee instemt, zodat de benoemingen hebben plaatsgevonden.

10. Benoeming twee nieuwe leden commissie Welstand en Cultureel Erfgoed (WCE)

De **voorzitter**: Er moeten twee nieuwe leden benoemd worden voor de commissie Welstand en Cultureel Erfgoed. Als wij niet willen dat u straks met rimpels en wallen op de foto staat, zou ik de brutaliteit willen hebben om voor te stellen om dit af te doen met een hamerslag, tenzij u absoluut de behoefte en de noodzaak voelt om hier schriftelijk over te stemmen. In dit geval, mijnheer Maassen; ik durf het nauwelijks te vragen. Gaat de raad daarmee akkoord? Ik constateer dat de raad daarmee instemt, zodat de benoemingen hebben plaatsgevonden.

11. Bekrachtiging geheimhouding

De **voorzitter**: De griffie heeft mij geadviseerd om de raad te vragen om de geheimhouding van de cv's van de leden van de commissie en van de brief over de grex te bekrachtigen.

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

12. Sluiting

De **voorzitter** sluit om 23.08 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 2 november 2017.

De griffier,

De voorzitter,